

รายงาน

ของ

คณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม
สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

เรื่อง

การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต
เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน
และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ.

สำนักกรรมการ ๑

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ

ด่วนที่สุด

ที่ (สปช)๖๖๗/๒๕๕๘

(สำเนา)

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ถนนอุทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๕ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม สภาปฏิรูปแห่งชาติ
ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาปฏิรูปแห่งชาติ พิจารณาเสร็จแล้ว

กราบเรียน ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๘ วันจันทร์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาปฏิรูปแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบด้วย

๑. ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ	ประธานกรรมการ
๒. รองประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ คนที่หนึ่ง	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. รองประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ คนที่สอง	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. ประธานกรรมการปฏิรูปการเมือง	กรรมการ
๕. ประธานกรรมการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน	กรรมการ
๖. ประธานกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
และกระบวนการยุติธรรม	กรรมการ
๗. ประธานกรรมการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
๘. ประธานกรรมการปฏิรูปการศึกษา
และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	กรรมการ
๙. ประธานกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ
การเงินและการคลัง	กรรมการ
๑๐. ประธานกรรมการปฏิรูปการเกษตร อุตสาหกรรม
พาณิชย์ การท่องเที่ยวและบริการ	กรรมการ
๑๑. ประธานกรรมการปฏิรูปพลังงาน	กรรมการ
๑๒. ประธานกรรมการปฏิรูประบบสาธารณสุข	กรรมการ

/๑๓. ประธานกรรมการ...

๑๓. ประธานกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๑๔. ประธานกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ	กรรมการ
๑๕. ประธานกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส	กรรมการ
๑๖. ประธานกรรมการปฏิรูปการแรงงาน	กรรมการ
๑๗. ประธานกรรมการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ	กรรมการ
๑๘. ประธานกรรมการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา	กรรมการ
๑๙. ประธานกรรมการปฏิรูปการกีฬา	กรรมการ
๒๐. ประธานกรรมการปฏิรูปวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิจัย นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา	กรรมการ
๒๑. ประธานกรรมการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค	กรรมการ
๒๒. ประธานกรรมการวิสามัญติดตามและให้ข้อเสนอแนะการร่างรัฐธรรมนูญ	กรรมการ
๒๓. ประธานกรรมการวิสามัญจัดทำวิสัยทัศน์และออกแบบอนาคตประเทศไทย	กรรมการ
๒๔. ประธานกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	กรรมการ
๒๕. ประธานกรรมการวิสามัญประชาสัมพันธ์เพื่อการปฏิรูป	กรรมการ
๒๖. ประธานกรรมการวิสามัญจัดทำจดหมายเหตุและเจตนารมณ์ในการปฏิรูปของสภา	กรรมการ
๒๗. เลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ	กรรมการ
๒๘. พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ	กรรมการ
๒๙. นายสมชาย แสวงการ	กรรมการ
๓๐. นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ	กรรมการ
๓๑. นายวันชัย สอนศิริ	โฆษกกรรมการ
๓๒. นายคณิศร ชุริรัง	ผู้ช่วยโฆษกกรรมการ
๓๓. นางพรรณณี จารุสมบัติ	ผู้ช่วยโฆษกกรรมการ
๓๔. นายอลงกรณ์ พลบุตร	เลขาธิการคณะกรรมาธิการ
๓๕. พลโท จิตติวิจน์ กำลิ่งเอก	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมาธิการ
๓๖. นางสาวรสนา ไตสีตระกูล	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมาธิการ

/ในการนี้...

ในการนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๘ ได้พิจารณาศึกษารายงานของคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคม ในวิถีอิสลาม สภาปฏิรูปแห่งชาติ เรื่อง การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาปฏิรูปแห่งชาติได้พิจารณาเสร็จสิ้นแล้ว และเห็นชอบให้นำรายงานของคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม เรื่อง การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. บรรจุเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

รองศาสตราจารย์ทัศนาศา บัญทอง

(รองศาสตราจารย์ทัศนาศา บัญทอง)

รองประธานกรรมการวิสามัญ

กิจการสภาปฏิรูปแห่งชาติ คนที่สอง

ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการวิสามัญ

กิจการสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สำนักกรรมการ ๑

โทรศัพท์ ๐-๒๒๔๔-๒๖๗๒, ๐-๒๒๔๔-๒๖๘๐

โทรสาร ๐-๒๒๔๔-๒๖๗๐

สำเนาถูกต้อง

(นางนนงนง เศรษฐบุต)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑

วรรณพร/ร่าง

จิรัชญา/พิมพ์

จงเดือน/ทาน

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สปช)๒๑๗๖ /๒๕๕๘

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม

กราบเรียน ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. รายงานของคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม จำนวน ๑ ชุด

๒. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้มีคำสั่งที่ ๒๗/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ และคำสั่งที่ ๒๘/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ มีมติตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม นั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายพลเดช ปิ่นประทีป	ประธานกรรมการ
๓. นายนิรันดร์ พันทรกิจ	รองประธานกรรมการ
๔. นายนิฟาริต ระเด่นอาหมัด	โฆษกคณะกรรมการ
๕. นายนิอาแซ ซือเซ็ง	กรรมการ
๖. นางกุไชหะมีะวันซาฟีหะนะ มนุญทวี	กรรมการ
๗. นายทวีศักดิ์ หมัดเนาะ	กรรมการ
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อับดุลเลาะ หนู่มสุข	กรรมการ
๙. รองศาสตราจารย์วินัย ดะห์ลัน	กรรมการ
๑๐. นายไพโรจน์ มินเด็น	กรรมการ
๑๑. นายซัซ หะซาเล็ม	กรรมการ
๑๒. ศาสตราจารย์อิศรา ศานติศาสน์	กรรมการและเลขานุการ

บัดนี้ คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาแนวทางปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม เสร็จแล้ว โดยจัดทำรายงานการปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. โดยได้นำหลักการเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูปเรื่องดังกล่าวมาประกอบการพิจารณา เพื่อให้การปฏิรูปเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน ภายในกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม ดังนี้

รายงานของคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม เรื่อง การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ.

/๑. เหตุผลและความจำเป็น...

๑. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูป

ประเทศไทยมีประชากรที่เป็นมุสลิมอยู่ประมาณ ๖ ล้านคน เป็นกลุ่มประชากรที่มีลักษณะเฉพาะทางศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีวิถีชีวิตด้านการปฏิบัติศาสนกิจ (อิบาดะฮ) และด้านการปฏิบัติต่อสังคม (มูอามะลัต) ในด้านการปฏิบัติศาสนกิจประกอบด้วยหลักศรัทธา (รูกุนอิมาน) ๖ ประการ และหลักปฏิบัติ (รูกุนอิสลาม) ๕ ประการ โดยการปฏิบัติศาสนกิจต้องอยู่บนพื้นฐานของความมีคุณธรรม (อัลเอียะฮาน) หนึ่งในหลักปฏิบัติห้าประการคือ การจ่ายชะกาต ซึ่งเกี่ยวข้องกับทำให้และการรับ ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของมุสลิมทุกคน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุสลิมไทยจะประสบความสำเร็จได้จึงต้องเข้าใจและให้ความสำคัญกับลักษณะเฉพาะทางศาสนาและวัฒนธรรมของประชากรกลุ่มนี้ ปัญหาความยากจนในกลุ่มประชากรมุสลิมไทยหลายปัญหาอาจมีความรุนแรงมากกว่าคนไทยกลุ่มอื่น โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งกว่าร้อยละ ๔๐ ของมุสลิมไทยอาศัยอยู่ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ ปัญหาการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับบัพัญญัติของศาสนาอิสลามและวิถีชีวิตของประชาชนมุสลิม ปัญหาการสูญเสียสิทธิการถือครองที่ดินชายทะเลของชุมชนมุสลิม ซึ่งการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ต้องมีแนวทางการแก้ปัญหาที่แตกต่างไปจากปัญหาของคนไทยกลุ่มอื่น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่น การสร้างงานและรายได้ให้แก่ประชาชน ตลอดจนการส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคม โดยปัญหาความยากจน เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนไม่ว่าจะโดยกลไกของภาครัฐหรือภาคประชาสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ เป็นการป้องกันปัญหาความขัดแย้งและความแตกแยกที่อาจเกิดขึ้นในสังคมไทย ตลอดจนแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการพัฒนาประเทศและความเท่าเทียมกันทางสังคมต่อไป

คณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ จึงมีความประสงค์เสนอรายงาน เรื่อง การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. ต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อพิจารณาต่อไป

๒. สิ่งที่ประชาชนจะได้รับหรือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิรูป

๒.๑ ประชากรมุสลิมมีระบบสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมและมีความมั่นใจในชีวิตมากขึ้น

๒.๒ สามารถเสริมสร้างสุขภาวะให้แก่ชุมชนมุสลิมไทย แก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับกลุ่มประชากรมุสลิมไทย

๒.๓ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ประชากรมุสลิมมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

๓. กรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการปฏิรูปในแต่ละประเด็น หรือ ขั้นตอนการดำเนินการ

๓.๑ การนำเสนอรายงานของคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม เรื่อง การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. ต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาเห็นชอบ ระยะเวลาดำเนินการ จากเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ ถึง เดือนสิงหาคม ๒๕๕๘

๓.๒ ส่งมอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. ... ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาและเสนอแนะ
แนวทางการปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาดเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อให้เกิดผลในทาง
ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) พลเดช ปิ่นประทีป

(นายพลเดช ปิ่นประทีป)

ประธานกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม

สำนักกรรมการ ๑

กลุ่มงานคณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๗๐๒-๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๗๐๓

สำเนาถูกต้อง

(นางนงนุช เศรษฐสุนทร)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑

สมหญิง/ร่าง
พัชรี/พิมพ์
ปริญญานุช/ตรวจ

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม สภาปฏิรูปแห่งชาติ
เรื่อง การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

หน้า

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ สภาพและลักษณะของปัญหา

๒

๑.๒ การแก้ไขปัญหาความยากจน

๓

๑.๓ ชะกาตกับการแก้ไขปัญหาความยากจนในวิถีอิสลาม

๕

๒. ประเด็นการปฏิรูป

๒.๑ ประเด็นหลัก : การจัดตั้งองค์กรกลางเพื่อส่งเสริมและดูแลการบริหารจัดการ
กองทุนชะกาตในประเทศไทย

๖

๒.๒ ประเด็นรอง : ให้มีการจัดบริหารจัดการกองทุนชะกาตขึ้นทั่วประเทศ

๖

๓. วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์

๓.๑ ระบบชะกาต

๗

๓.๒ สถานการณ์ของกองทุนชะกาตในประเทศไทย

๙

๓.๓ ประวัติการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ.

๙

๓.๔ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ.

๑๐

๓.๕ เหตุผลประกอบการส่งกัตศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

๑๒

๓.๖ เนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญมาตราที่เกี่ยวข้อง

๑๒

๔. สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์

๑๓

๕. ข้อเสนอแนะและแนวทางดำเนินการ

๑๓

๖. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑๔

๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑๔

ภาคผนวก

- ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ.
- หนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย
- หนังสือจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- หนังสือจากสำนักจุฬาราชมนตรี

เอกสารการนำเสนอรายงาน

- เอกสารการนำเสนอรายงานของคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม
เรื่อง การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

รายงาน
ของ
คณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม
สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ
เรื่อง การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

๑. หลักการและเหตุผล

กว่าร้อยละ ๕๐ ของประชากรบนโลกใบนี้อาศัยอยู่ในประเทศใดประเทศหนึ่งในฐานะของชนกลุ่มน้อยทางศาสนา และวัฒนธรรม* ประเทศไทยมีประชากรที่เป็นมุสลิมซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยทางศาสนา และวัฒนธรรมอยู่ประมาณ ๖ ล้านคน เป็นกลุ่มประชากรที่มีลักษณะเฉพาะหลายประการ มีวิถีชีวิตที่แบ่งออกเป็นสองด้าน คือ ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ (อิบาดะฮ์) และด้านการปฏิบัติต่อสังคม (มุอามะละฮ์) ในด้านการปฏิบัติศาสนกิจประกอบด้วยหลักศรัทธา (รูกุนอิมาน) ๖ ประการ และหลักปฏิบัติ (รูกุนอิสลาม) ๕ ประการ โดยการปฏิบัติศาสนกิจต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นคุณธรรม (อัลเอียะฮาน) หนึ่งในหลักปฏิบัติห้าประการคือ การจ่ายชะกาต ที่เกี่ยวข้องกับการให้และการรับซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของมุสลิมทุกคน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุสลิมไทยที่จะประสบความสำเร็จจึงต้องเข้าใจ และให้ความสำคัญกับลักษณะเฉพาะทางศาสนาและวัฒนธรรมของประชากรกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นที่ชัดเจนว่าปัญหาความยากจนในกลุ่มประชากรมุสลิมไทยหลายปัญหาอาจมีความรุนแรงมากกว่าคนไทยกลุ่มอื่น โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งกว่าร้อยละ ๔๐ ของมุสลิมไทยอาศัยอยู่ เช่น ปัญหาความยากจน และยังมีบางปัญหาที่ถูกมองข้าม เช่น การศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับศาสนาและวัฒนธรรม การสูญเสียสิทธิถือครองที่ดินชายทะเล ซึ่งการดูแลแก้ไข ปัญหาเหล่านี้ต้องการแนวทางหรือยุทธศาสตร์ที่แตกต่างไปจากแนวทางหรือยุทธศาสตร์ที่ใช้กับคนไทยกลุ่มอื่น

ปัญหาการกระจายรายได้เป็นปัญหาสำคัญของทุกประเทศ ทั้งในแง่ของสังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาสำคัญนี้มีสองมิติ ในมิติหนึ่ง คือปัญหาความยากจน ซึ่งบอกให้รู้ถึงการมีอยู่ของปัญหาและความรุนแรงของปัญหา ที่เกิดจากการที่คนบางคนหรือคนบางกลุ่ม ต้องดำรงชีวิตอยู่อย่างขาดแคลน ไม่สามารถใช้ชีวิตและมีกิจกรรมหรือปฏิบัติงานได้ตามปกติ เพราะมีรายได้ต่ำและไม่เพียงพอแก่การยังชีพ ในอีกมิติหนึ่ง คือปัญหาความไม่เท่าเทียมทางรายได้ ที่บอกให้รู้ถึงการมีอยู่ และความรุนแรงของปัญหาที่เกิดจากช่องว่างทางรายได้ระหว่างคนหรือระหว่างกลุ่มคน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการกระจายการถือครองและใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ตลอดจนผลได้ที่เกิดจากการพัฒนาประเทศว่าเป็นไปอย่างไร้ทั่วถึงมากนักน้อยเพียงใด

ประเทศไทยไม่เคยมองข้ามความสำคัญของปัญหานี้ ในทุก ๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย จะต้องมีส่วนใดส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับการแก้ไขหรือลดความรุนแรงของปัญหานี้ ตั้งแต่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยคาดหวังว่าจะช่วยสร้างการจ้างงานและรายได้ให้แก่ประชาชน การกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นโดยคาดหวังว่าจะลดช่องว่างระหว่างกรุงเทพฯ กับภูมิภาคต่าง ๆ การส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคมในการพัฒนาเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เมื่อปัญหาความยากจนโดยรวมมีแนวโน้มลดลงและปัญหาความไม่เท่าเทียมค่อนข้าง

* UNDP 2004. *Human Development Report 2004*. United Nations Development Programme, Oxford University Press.

จะทรงตัว แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาไปในแต่ละภูมิภาค ความสำเร็จดังกล่าวกลับไม่เท่าเทียมกัน และยิ่งเมื่อพิจารณาไปตามกลุ่มประชากรก็จะเห็นเสมือนว่าประชากรบางกลุ่มอาจถูกมองข้าม (จะโดยความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม) และไม่ได้รับผลพวงจากความสำเร็จในการพัฒนาประเทศเหมือนประชากรกลุ่มอื่น

ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนไม่ว่าจะโดยกลไกของภาครัฐหรือภาคประชาสังคมที่อิงกับศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อไม่ให้คนบางคนหรือคนบางกลุ่มมีรายได้ต่ำ ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ และต้องดำรงชีวิตอยู่อย่างขาดแคลน เพื่อให้คนเหล่านี้หรือคนกลุ่มนี้สามารถใช้ชีวิตและมีกิจกรรมหรือปฏิบัติงานได้ตามปกติเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ หรือคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งสื่อให้เห็นถึงความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ และความสำเร็จในการกระจายผลพวงของการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาความขัดแย้ง และความแตกแยกในสังคมในท้ายที่สุด

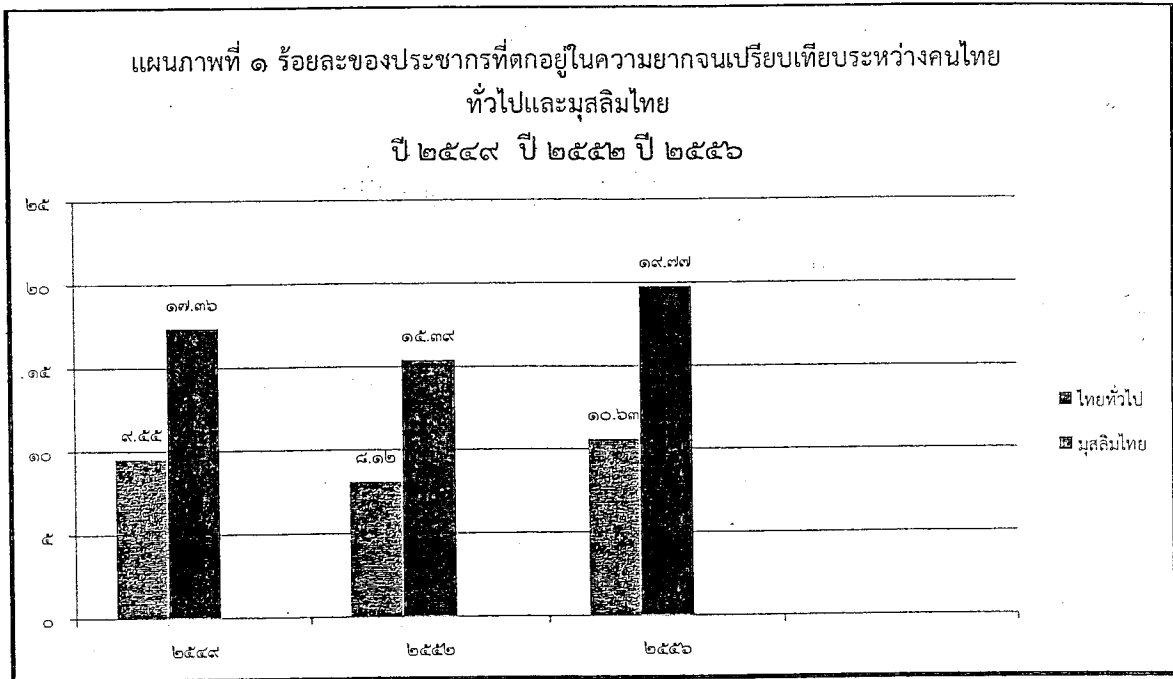
๑.๑ สภาพและลักษณะของปัญหา

จากความหมายของปัญหาความยากจนที่ได้กล่าวมาข้างต้น Isra Sarntisart (2005)^๒ ได้ศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งกว่าร้อยละ ๘๕ ของประชากรนับถือศาสนาอิสลาม และเป็นพื้นที่ที่กว่าร้อยละ ๔๐ ของประชากรไทยที่นับถือศาสนาอิสลามอาศัยอยู่ ผลการศึกษาชี้ว่า ในขณะที่ปัญหาความยากจนที่วัดจากสัดส่วนคนจนในประชากรทั้งหมดของประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง จากเกือบร้อยละ ๓๕ ในปี ๒๕๓๑ เป็นร้อยละ ๑๔ ในปี ๒๕๓๙ ซึ่งแม้จะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในปีก่อนหน้า เป็นร้อยละ ๑๕.๕ ในปี ๒๕๔๑ แต่ก็ลดลงเป็นร้อยละ ๑๒.๔ และร้อยละ ๘.๙ ในปี ๒๕๔๓ และ ๒๕๔๕ ตามลำดับ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เกือบ ๓ ใน ๔ ของคนจนในประเทศไทยหลุดพ้นจากปัญหาความยากจนในช่วง ๑๔ ปีนี้ แต่ในช่วงเดียวกันคนจนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ถึงร้อยละ ๔๒ หลุดพ้นจากปัญหาความยากจนจากกว่าร้อยละ ๔๔.๒ ของประชากรในสามจังหวัดที่ตกอยู่ในความยากจนในปี ๒๕๓๑ เป็นร้อยละ ๒๕.๗ ในปี ๒๕๔๕

อย่างไรก็ตาม รายงานข้างต้นเป็นการแยกวิเคราะห์ในระดับพื้นที่และเป็นการวิเคราะห์ในสถานการณ์ที่ฐานข้อมูลที่มีไม่เอื้อต่อการแยกวิเคราะห์ตามศาสนา ต่อมาเมื่อมีข้อมูลภูมิหลังทางศาสนา จึงได้มีการศึกษารายได้และรายจ่ายของมุสลิมไทย โดยเปรียบเทียบกับคนไทยโดยทั่วไป พบว่าในปี ๒๕๔๙ คนไทยประมาณ ๖.๑ ล้านคน หรือร้อยละ ๙.๕๕ ของคนไทยทั้งประเทศตกอยู่ในความยากจน ซึ่งลดลงเหลือร้อยละ ๘.๑๒ ในปี ๒๕๕๒ และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๐.๖๓ ในปี ๒๕๕๖ ในขณะที่สัดส่วนคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามที่ตกอยู่ในความยากจน ลดลงจากร้อยละ ๑๗.๓๖ ในปี ๒๕๔๙ เป็นร้อยละ ๑๕.๓๙ ในปี ๒๕๕๒ และกลับเพิ่มเป็นร้อยละ ๑๙.๗๗ ในปี ๒๕๕๖^๓ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนมุสลิมไทยตกอยู่ในความยากจนมีมากกว่าเกือบสองเท่าตัวของสัดส่วนคนไทยโดยทั่วไปที่ตกอยู่ในความยากจนอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลาดังกล่าว (แผนภาพที่ ๑)

^๒ Isra Sarntisart. (2005). "Socio-economics Silence in the Three Southern Provinces of Thailand", *Journal of Public and Private Management*, Vol. 12 No. 2. P.67-87.

^๓ กนกวรรณ ยี่หวังเจริญ, (๒๕๕๗), การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างรายได้และพฤติกรรมการบริโภคของมุสลิมไทย ปีพ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๖, รายงานวิจัยเสนอต่อแผนงานสร้างเสริมสุขภาวะมุสลิมไทย มูลนิธิสร้างสุขมุสลิมไทย.

ที่มา: กนกวรรณ ยีหวังเจริญ (๒๕๕๕ และ ๒๕๕๗).

แม้ว่าข้อมูลประชากรมุสลิมไทยจากแหล่งต่าง ๆ จะไม่สอดคล้องกัน ข้อมูลสำมะโนประชากรมุสลิม^๔ ชี้ว่า ในปี ๒๕๕๓ ประชากรมุสลิมในประเทศไทยมีจำนวน ๓,๒๖๐,๑๑๑ คน โดยเป็นชาย ๑,๖๑๒,๙๘๓ คน หญิง ๑,๖๔๗,๑๒๘ คน เมื่อพิจารณาการกระจายตัวของประชากรในประเทศไทยเปรียบเทียบระดับภาคพบว่า ภาคใต้ มีมุสลิมอาศัยอยู่มากที่สุด คือ ๒,๕๓๘,๘๐๐ คน หรือร้อยละ ๗๗.๘๑ รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ ๑๑.๗๕ ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) ร้อยละ ๘.๖๑ ภาคเหนือ ร้อยละ ๐.๙๙ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ ๐.๗๔ ตามลำดับ มุสลิมที่ยากจนกระจายตัวอยู่ในแต่ละภูมิภาคแตกต่างกันไป

๑.๒ การแก้ไขปัญหาความยากจน

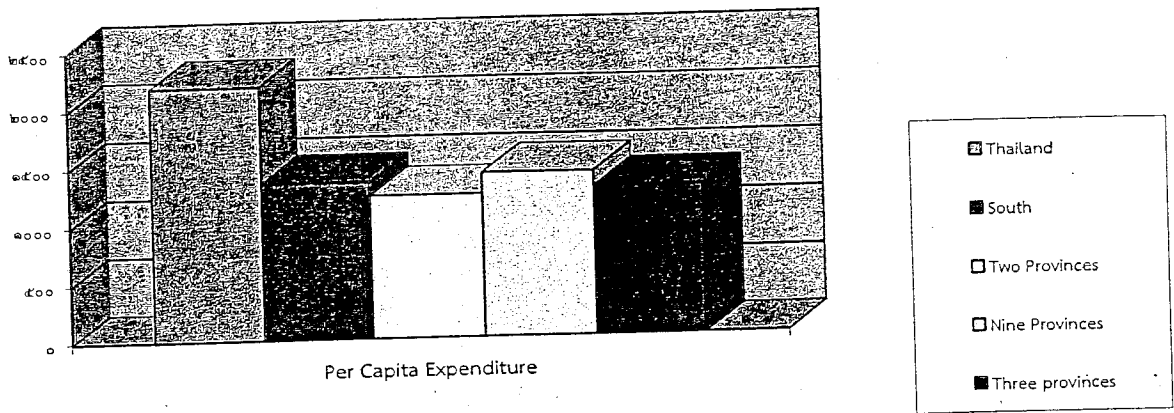
จากความจริงที่ทุกรัฐบาล หลายหน่วยงานของรัฐ และองค์กรภาคเอกชนหลายองค์กร ต่างเห็นความสำคัญของปัญหาและพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข ซึ่งทำให้ปัญหาความยากจนในภาพรวมลดลง แต่การที่ปัญหาความยากจนในพื้นที่ที่มีมุสลิมเป็นประชากรส่วนใหญ่ รุนแรงกว่าและลดลงช้ากว่าพื้นที่อื่น ซึ่งสอดคล้องกับความรุนแรงของปัญหาเมื่อพิจารณาจากข้อมูลภูมิหลังทางศาสนาของประชากรที่พบว่า ปัญหาความยากจนในมุสลิมไทยรุนแรงกว่าปัญหาความยากจนในคนไทยโดยทั่วไป ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทยอาจกำลังเผชิญกับปัญหาที่เรียกว่าความผิดพลาดในการชี้เป้าหมายความยากจน (Poverty Targeting) โดยมีการสำรวจปัญหานี้ในหลาย ๆ ประเทศในเอเชีย (อินเดีย ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและจีน) พบว่าในบางประเทศ ปัญหานี้เกิดจากระบบสวัสดิการสังคมที่แต่ละประเทศใช้อยู่ และในบางประเทศ (รวมไทย) ปัญหานี้เกิดจากผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในทศวรรษ ๑๙๙๐^๕ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสังคมขาดระบบคุ้มครองที่ดีพอ

^๔ แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะมุสลิมไทย (เพื่อการพัฒนา), *สำมะโนประชากรมุสลิมไทยปี พ.ศ. ๒๕๕๓*, มูลนิธิสร้างสุขมุสลิมไทย.

^๕ Weiss, J (2005). *Poverty Targeting in Asia*, Edward Elgar, Northampton Massachusetts USA .

ปัญหาความผิดพลาดนี้แยกได้เป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งเป็นความผิดพลาดจากการที่คนจนจริงไม่ได้รับความช่วยเหลือ (Type I Error) เป็นการปล่อยทิ้งให้ปัญหาความยากจนไม่ได้รับการดูแลแก้ไข และสะสมไว้จนอาจถึงจุดที่ยากเกินกว่าที่จะเยียวยา อีกส่วนหนึ่งเป็นความผิดพลาดจากการที่คนไม่จนจริงได้รับความช่วยเหลือ (Type II Error) เป็นการสูญเปล่าของงบประมาณที่ใช้ ซึ่งการใช้กลไกแก้ปัญหาคความยากจนในระดับท้องถิ่นผนวกกับการบริหารจัดการที่ดีจะช่วยลดความผิดพลาดเหล่านี้ได้ การที่ปัญหาความยากจนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคได้ลดลงในอัตราที่ช้ากว่าส่วนอื่น ๆ ของประเทศ สาเหตุส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจากการจัดสรรงบประมาณแก้ไขปัญหาคความยากจนไม่เท่าเทียมกันในแต่ละภูมิภาค (แผนภาพที่ ๒)

แผนภาพที่ ๒ การจัดสรรงบประมาณแก้ปัญหาคความยากจนต่อหัวประชากร ปี ๒๕๔๕

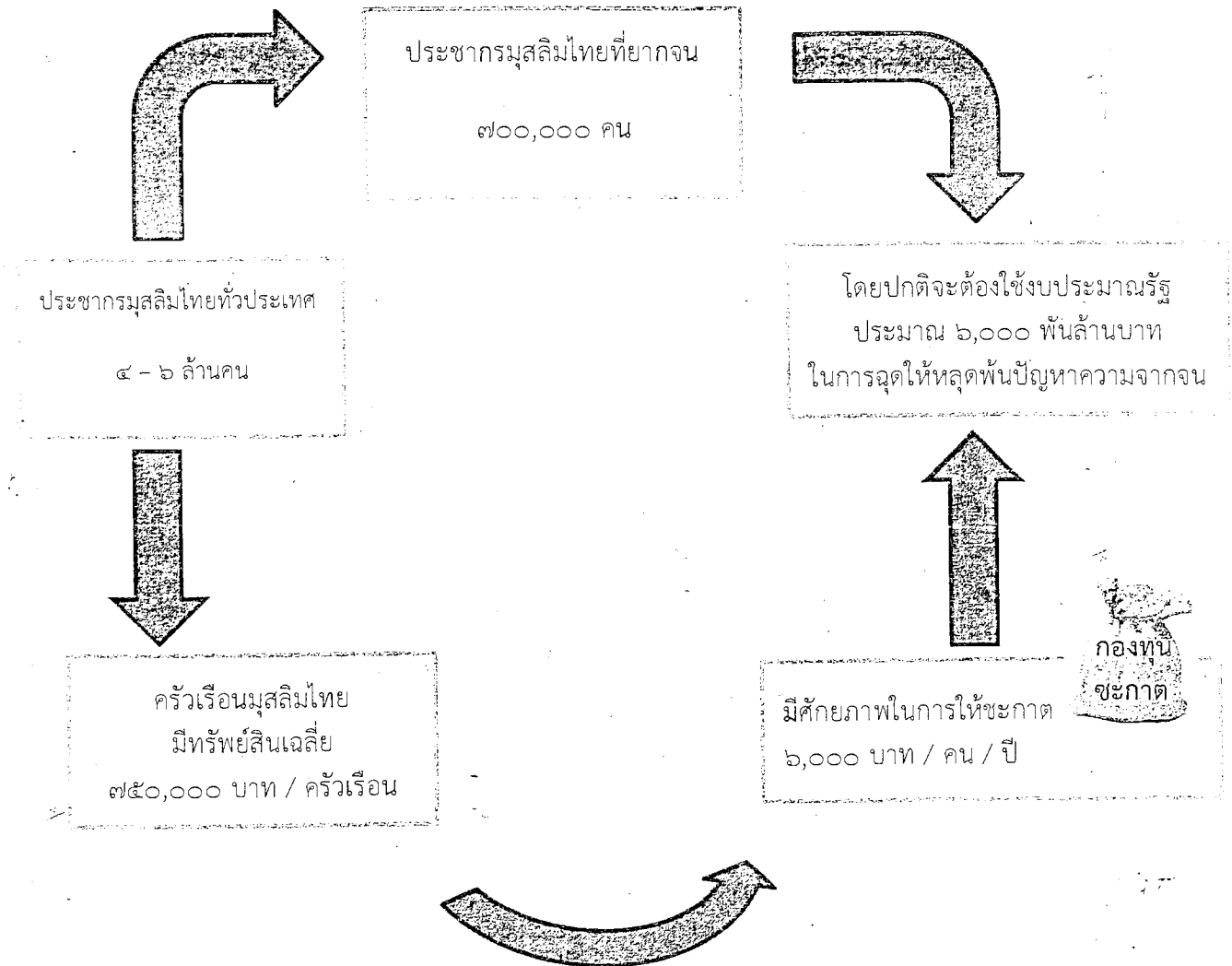
ที่มา: Isra Sarntisart (2005).

แม้ว่าความผิดพลาดทั้งสองส่วนจะได้รับการแก้ไข แต่รัฐยังต้องใช้งบประมาณจำนวนมหาศาลในการแก้ไขหรือเพียงแต่บรรเทาปัญหาในแต่ละปี ผลการศึกษาของรายงานชิ้นเดียวกันชี้ว่า เพียงการดึงมุสลิมไทยทุกคนที่ตกอยู่ในความยากจนให้หลุดพ้นจากปัญหานี้ จะต้องใช้เงินจำนวนเกือบ ๖ พันล้านบาท^๖ เพื่อช่วยให้มุสลิมไทยที่ยากจน ๗ แสนคน หลุดพ้นจากปัญหานี้ และต้องใช้งบประมาณเดียวกันนี้ทุกปี ซึ่งหมายความว่าแหล่งที่มาของเงินก้อนนี้ต้องมีความพอเพียงและมีความยั่งยืน ช่องทางหนึ่งที่เป็นไปได้คือ การบริจาคหรือการจ่ายชะกาดตามหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งหมายความว่าโดยเฉลี่ยแล้วจะต้องสามารถจัดเก็บชะกาดได้ไม่น้อยกว่า ๗๓๐ บาท จากมุสลิมไทยแต่ละคน ในขณะที่ครัวเรือนมุสลิมไทยมีทรัพย์สินประมาณ ๗๕๐,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน ซึ่งหมายถึงศักยภาพที่จะจ่ายชะกาดได้ไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ บาทต่อคนในแต่ละปี^๗ และสามารถจ่ายได้ทุกปี

^๖ คำนวณจากช่องว่างความยากจน (Poverty Gap)

^๗ กนกวรรณ ยี่หว่งเจริญ, (๒๕๕๓), การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างรายได้และพฤติกรรมกรบริโภคของมุสลิมไทย ปีพ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๖, รายงานวิจัยเสนอต่อแผนงานสร้างเสริมสุขภาวะมุสลิมไทย มูลนิธิสร้างสุขมุสลิมไทย.

แผนภาพที่ ๓ กรอบแนวคิดรวบยอด : กองทุนชะกาดกับการแก้ไขปัญหาความยากจน
ด้วยระบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม

๑.๓ ชะกาดกับการแก้ไขปัญหาคความยากจนในวิถีอิสลาม

การจ่ายชะกาดเป็นหนึ่งในหลักปฏิบัติ ๕ ประการของศาสนาอิสลามที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ เป็นทรัพย์สินจำนวนหนึ่งที่ศาสนาอิสลามบัญญัติให้เจ้าของทรัพย์สินนั้นต้องจ่ายให้แก่ผู้ที่มีสิทธิได้รับ ตามหลักเกณฑ์ที่อิสลามได้บัญญัติไว้ (อัลกอรอฎอวีย์, ๑๙๘๑ อ้างในอับดุลเลาะ หนุ่มสุข และคณะ, ๒๕๕๕) โดย อับดุลเลาะ หนุ่มสุข และคณะ (๒๕๕๕) กล่าวว่าชะกาดแบ่งได้เป็นสองประเภท คือชะกาดอาหารที่มุสลิมทุกคนต้องจ่ายเป็นอาหารหลักที่ตนบริโภคและชะกาดทรัพย์สินที่ต้องจ่ายจากทรัพย์สินประกอบด้วยทองคำ เงิน ปศุสัตว์ พืชผลเกษตร รายได้จากการค้า และทรัพย์สินที่ซูดและคัมพบ ซึ่งอัตราการจ่ายชะกาดของทรัพย์สินแต่ละประเภทแตกต่างกันไป ในส่วนของผู้มีสิทธิรับชะกาดตามหลักศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย ๘ ประเภทคือ ๑) คนยากจน ๒) คนขัดสน ๓) ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับชะกาด ๔) ผู้มีจิตใจโน้มเอียงสู่อิสลาม ๕) ทาสที่ต้องการไถ่ตนเอง ๖) ผู้มีหนี้สิน ๗) ผู้ที่ปฏิบัติงานในหนทางของพระเจ้า และ ๘) ผู้เดินทาง ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้มีสิทธิรับชะกาดประเภทที่ ๑, ๒, ๕ และ ๖ คือกลุ่มที่เรียกได้ว่าเป็นคนจนตามนิยามโดยทั่วไป

ชะงักจึงสามารถเป็นกลไกที่ดีในการแก้ไขปัญหาความยากจนในคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ผลการศึกษาพบว่าหากนำระบบชะงักมาใช้ให้มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยเหลือคนจนที่เป็นมุสลิมในแต่ละภูมิภาค โดยจัดเก็บในอัตราร้อยละ ๒.๕ ของทรัพย์สิน ปัญหาความยากจนในหมู่มุสลิมไทยจะลดลงร้อยละ ๒๓.๗๒ ยิ่งเมื่อให้มีการจัดสรรชะงักที่เก็บได้ในระหว่างพื้นที่ (Resource Allocation) ซึ่งต้องมืองค์กรชะงักกลางดูแล ปัญหาความยากจนจะลดลงมากขึ้นเป็นกว่าร้อยละ ๒๔.๕^๘ รายงานชิ้นเดียวกันยังเสนอว่าในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกประชาคมอาเซียน การเกิดขึ้นขององค์กรชะงักกลางจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย เพิ่มโอกาสในการได้รับชะงักจากบุคคลหรือองค์กรในต่างประเทศ หรือจ่ายชะงักให้แก่คนจนหรือองค์กรชะงักกลางในประเทศอื่นด้วย

๒. ประเด็นการปฏิรูป

จากเหตุผลและประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงสมควรให้มีกลไกการบริหารจัดการกองทุนชะงักที่เหมาะสมและยั่งยืน จึงมีวัตถุประสงค์ในการปฏิรูปดังนี้

๑. เพื่อส่งเสริมและเปิดโอกาสให้องค์กรหรือชุมชนต่าง ๆ สามารถจัดตั้งกองทุนชะงักได้
๒. เพื่อให้มีการจัดการและการบริหารกองทุนชะงักอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. เพื่อให้สามารถจัดเก็บชะงักได้เต็มตามศักยภาพ และสามารถจัดสรรชะงักที่เก็บได้โดยเกิด

ประโยชน์สูงสุด

ทั้งนี้ขอเสนอในประเด็นการปฏิรูป มาตรการ และขั้นตอนดังต่อไปนี้

๒.๑ ประเด็นหลัก : การจัดตั้งองค์กรกลางเพื่อส่งเสริม และดูแลการบริหารจัดการกองทุน

ชะงักในประเทศไทย

การส่งเสริมกิจการกองทุนชะงักนั้น ต้องมีการจัดตั้งองค์กรกลางเพื่อจัดการ ควบคุม และบริหารกองทุนชะงักให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางที่ถูกต้องตามศาสนบัญญัติ โดยองค์กรนี้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการส่งเสริมกองทุนชะงักในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยที่จดทะเบียน และการออกกฎระเบียบ ดูแลการจัดเก็บและแจกจ่ายชะงักให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน รวมถึงเป็นแหล่งบริหารเงินและทรัพย์สินที่ได้รับจากการรับบริจาคทั้งโดยภาครัฐและเอกชนจากองค์กรต่างประเทศเพื่อกระจายให้แก่กองทุนชะงักต่าง ๆ ต่อไป

๒.๒ ประเด็นรอง : ให้มีการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนชะงักขึ้นทั่วประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ที่จ่ายชะงักว่าชะงักที่จ่ายไปจะถูกกระจายไปยังผู้ที่มีสิทธิได้รับอย่างทั่วถึง

มาตรการ:

(๑) จัดตั้งองค์กรกลางคือ สำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะงัก และมีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะงักเพื่อกำกับการดำเนินงานของสำนักงานให้สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสำนักงาน

(๒) ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนชะงักในพื้นที่ต่าง ๆ และมีคณะกรรมการกองทุนชะงักแต่ละกองทุน เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดเก็บและแจกจ่ายชะงักได้ตามหลักการศาสนาอิสลาม

^๘ Suwijak Suwanhirunkul. (2012). *The Potential Impact of Islamic Compulsory Charity Zakat on Alleviating Poverty in Thailand*, Unpublished Senior Research, Faculty of Economics, Chulalongkorn University.

ขั้นตอน:

องค์กรที่จะถูกจัดตั้งตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มี ๒ ระดับ ได้แก่

ก. องค์กรกลาง ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต ที่รัฐจัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานในสังกัดศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธาน ผู้แทนกระทรวงที่เกี่ยวข้องเจ็ดคน ผู้แทนคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยหนึ่งคน และผู้แทนกองทุนชะกาตที่จดทะเบียนตามมาตรา ๒๓ ตามพระราชบัญญัตินี้จำนวนห้าคน โดยการเลือกกันเอง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ด้านการเงิน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านละหนึ่งคน และด้านศาสนาอิสลามจำนวนสี่คน

โดยสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต ทำหน้าที่ให้การส่งเสริมการเกิดกองทุนชะกาตในระดับจังหวัด ระดับชุมชน หรือมีสยิดอย่างแพร่หลาย ด้วยการสนับสนุนงบประมาณเบื้องต้น การจัดวางระบบการบริหารการจัดเก็บและการแจกจ่ายชะกาตอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ และคอยตรวจสอบติดตามการดำเนินงานของแต่ละกองทุนชะกาต เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

ข. องค์กรระดับชุมชน ได้แก่ กองทุนชะกาต ซึ่งชุมชนหรือกลุ่มประชากรมุสลิมไทยร่วมกันจัดตั้งขึ้น เช่น มีสยิด มูลนิธิ สมาคม โดยจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต ในรูปแบบต่าง ๆ โดยแต่ละกองทุนต้องจดทะเบียนกับสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต และต้องมีคณะกรรมการบริหารกองทุนชะกาต ทำหน้าที่ในการจัดเก็บรวบรวมชะกาต และแจกจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับตามศาสนากำหนด ส่วนเงินหรือสิ่งของที่ไม่ใช่ชะกาต สามารถช่วยเหลือสังคมในรูปแบบของสาธารณกุศลหรือสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดศาสนา

๓. วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์

๓.๑ ระบบชะกาต

ระบบชะกาตเป็นระบบการให้ความช่วยเหลือทางสังคมที่ถูกบัญญัติขึ้นตามหลักศาสนา เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในความทุกข์ยาก เป็นการจ่ายจากความศรัทธาโดยไม่ต้องมีกฎหมายบังคับ^๔ ชะกาตมีความหมาย ๒ นัย คือ การจ่ายชะกาตช่วยขัดเกลาทรัพย์สินที่หามาได้ให้บริสุทธิ์ และการจ่ายชะกาตช่วยเพิ่มพูนความดีงาม และทรัพย์สินของผู้จ่าย

ชะกาตแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. ชะกาตอาหาร เป็นชะกาตที่มีความเกี่ยวข้องกับเดือนรอมฎอน หรือเดือนถือศีลอด โดยมุสลิมทุกคนไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง เด็กหรือผู้ใหญ่ ที่มีชีวิตอยู่ในวันสุดท้ายของเดือนรอมฎอน และครอบครองอาหารเกินจากความจำเป็นที่ตนและบุคคลที่อยู่ใต้การอุปการะใช้รับประทาน จะต้องจ่ายชะกาตอาหารด้วยอาหารหลักของชาวมืองนั้น ๆ เช่น ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ อินทผาลัม องุ่นแห้ง ข้าวสาร ข้าวโพดและอื่น ๆ โดยจ่ายตามพิกัดที่ศาสนากำหนดไว้ สำหรับประเทศไทยซึ่งประชาชนรับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก ให้บริจาคข้าวสารจำนวนหนึ่งศอก^๕ เท่ากับ ๑ ทะนาน หรือประมาณ ๒.๕ กิโลกรัม^๖

^๔ อับดุลเลาะ หนุมสุข, (๒๕๕๕), สถานภาพกองทุนชะกาตและสวัสดิการสังคมในประเทศไทย กรณีศึกษาความสำเร็จของกองทุนชะกาตและสวัสดิการสังคมที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน. รายงานวิจัยเสนอต่อแผนงานสร้างเสริมสุขภาวะมุสลิมไทย มูลนิธิสร้างสุขมุสลิมไทย.

^๖ บางรายงานระบุ ๒.๗๕ กิโลกรัม.

๒. ชะกาดทรัพย์สิน เป็นชะกาดที่มีการกำหนดเวลา และมีเงื่อนไขของจำนวน เก็บเฉพาะมุสลิมที่มีทรัพย์สินถึงจำนวนที่กำหนดและครบรอบปี เช่น ผู้ที่ครอบครองเงินมีค่าเท่ากับทองคำหนัก ๘๕ กรัม หรือหนักประมาณ ๕.๖๗ บาท เป็นเวลา ๑ ปี ผู้นั้นต้องจ่ายชะกาดเป็นจำนวน ๑ ใน ๔๐ ส่วน หรือร้อยละ ๒.๕ และผู้ครอบครองแพะแกะ ๔๐ ถึง ๑๒๐ ตัว ต้องบริจาคชะกาด ๑ ตัว เป็นต้น

ผู้มีสิทธิรับชะกาด

อิสลามได้กำหนดผู้มีสิทธิรับชะกาดไว้อย่างชัดเจน ๘ ประเภท ดังปรากฏในอัลกุรอาน (๙ : ๖๐) จะขอนำมากล่าวเป็นลำดับดังนี้

- (๑) คนยากจน (พะกีร) ซึ่งหมายถึงผู้ไม่มีทรัพย์สินและไม่มืงานทำ
- (๒) คนขัดสน (มิสกิน) ซึ่งหมายถึงผู้มีทรัพย์สินอยู่บ้างและไม่มืงานทำแต่ไม่พอเพียง
- (๓) ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับชะกาด (อามัล) คือผู้ที่มีหน้าที่ในการคำนวณ จัดเก็บ รวบรวม รักษา

และจัดสรรชะกาด

(๔) ผู้มีจิตใจโน้มเอียงสู่อิสลาม (มุอัลลัฟ) ผู้ที่หัวใจของเขาต้องการความอบอุ่น หมายถึงบรรดาผู้ปฏิเสธที่จิตใจของเขาโน้มเอียงสู่อิสลาม รวมถึงผู้ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจด้วยการเป็นมุสลิม

(๕) ทาสที่ต้องการไถ่ตนเองเป็นอิสระหรือหลุดพ้นจากความเป็นทาส (ฮัรริกอบ)^{๑๑}

(๖) ผู้มีหนี้สิน (อัลฆอริมีน) ซึ่งเฉพาะหนี้สินจากการนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

(๗) ผู้ที่ปฏิบัติงานในหนทางของพระเจ้า (ฟิสะบิลิลลาฮฺ) และ

(๘) ผู้เดินทาง (อิบนุสะบิล)^{๑๒} หมายถึง ผู้เดินทางไกลที่ขาดแคลน เช่น ขาดเสบียง (อับดุลลอฮ์

นาอิช อุลวาน, ๑๗๘๕ : ๒๒-๔๒)

การจัดระบบชะกาด

หากได้พิจารณาถึงหลักฐานต่าง ๆ จากคัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษ (คำพูด การกระทำของท่านศาสนทูต หรือที่ท่านศาสนทูตยอมรับ) และการปฏิบัติของเศาะฮาบะฮ์ (ผู้ใกล้ชิดท่านศาสนทูต) จะพบว่าชะกาดไม่ใช่ศาสนกิจที่บุคคลแต่ละคนจะปฏิบัติกันเองเหมือนกับศาสนกิจอื่น ๆ แต่ชะกาดเป็นศาสนกิจที่ต้องทำเป็นระบบ มีการบริหารจัดการ มีเจ้าหน้าที่และองค์กรรับผิดชอบที่ชัดเจนในการจัดเก็บชะกาดและแจกจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิและกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (รายงานวิชาการกองทุนชะกาด, ๒๕๕๐ : ๔๘)

มีเหตุผลหลายประการที่อธิบายว่าเพราะเหตุใดอิสลามจึงกำหนดให้การจัดเก็บชะกาดและการจ่ายชะกาดเป็นหน้าที่ขององค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ มิใช่เป็นหน้าที่ของบุคคลแต่ละคนที่จะทำกันเอง (อับดุลเลาะ หนุ่มสุช, ๒๕๕๕) เช่น

๑. ผู้มีทรัพย์สินที่จะต้องจ่ายชะกาด บางคนไม่ยอมจ่ายชะกาดเพราะมีความตระหนี่ บางคนไม่รู้ว่าตัวเองจะต้องจ่ายชะกาด หรือรู้ว่าตัวเองต้องจ่ายชะกาดแต่ไม่รู้ว่าจะจ่ายให้ใคร ใครเป็นผู้มีสิทธิ และใครไม่มีสิทธิผู้มีสิทธิอยู่ที่ไหนบ้าง สำหรับผู้มีสิทธิเองก็ไม่รู้ว่าตัวเองจะไปขอรับชะกาดจากผู้ใดได้บ้าง

๒. การให้คนยากจนใช้สิทธิรับชะกาดจากรัฐ หรือองค์กร มิใช่จากบุคคล เป็นการรักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของมนุษย์ คนยากจนจะไม่ต้องอับอายด้วยการขอ และไม่เจ็บช้ำน้ำใจด้วยคำพูดและการล้อเลียน

๓. การแจกจ่ายชะกาดกันเองในหมู่ประชาชนไม่สามารถแก้ปัญหาช่องว่างในสังคมมุสลิมได้ ตรงกันข้ามอาจทำให้ปัญหาช่องว่างในสังคมเพิ่มขึ้น เช่น คนรวยหลายคนจ่ายชะกาดให้คนจนเพียงคนเดียว ในขณะที่มีคนยากจนอีกหลายคน ที่ยากจนกว่าแต่ไม่ได้รับการเหลียวแล

^{๑๑} นักวิชาการศาสนายุคปัจจุบันให้ความหมายรวมถึงเชลยสงคราม

^{๑๒} นักวิชาการศาสนาในยุคปัจจุบันให้ความหมายรวมถึงคนพลัดถิ่น

๔. ฆะกาตไม่เจาะจงการจ่ายเฉพาะบุคคลบางประเภท เช่น คนยากจน คนมีหนี้สิน คนเดินทางเท่านั้น แต่ยังคงจ่ายให้กับองค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษา การประกอบอาชีพ และการเผยแผ่อิสลามให้กับบุคคลทั่วไปอีกด้วย ส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ประชาชนโดยทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงได้ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐจึงต้องเข้ามามีบทบาทเพื่อทำหน้าที่จัดเก็บและจ่ายฆะกาตให้กับทุกส่วนที่กล่าวมา

๓.๒ สถานการณ์ของกองทุนฆะกาตในประเทศไทย

ในปี ๒๕๕๕ ประเทศไทยมีองค์กรกองทุนฆะกาตทั้งหมด ๒๑ แห่ง อย่างเป็นทางการ แบ่งเป็นเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลจำนวน ๒๗ แห่ง ภาคกลาง ๖ แห่ง ภาคเหนือ ๕ แห่ง ภาคตะวันออก ๑ แห่ง และภาคใต้ ๒๒ แห่ง ด้านสถานะขององค์กร ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นมูลนิธิ จำนวน ๓๙ แห่ง เป็นกองทุนฆะกาต ๙ แห่ง เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์การบริการ ๘ แห่ง เป็นชมรม ๓ แห่ง และสมาคม ๒ แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสังคมสงเคราะห์ จำนวน ๒๓ แห่ง ตามมาด้วยเพื่อสนับสนุนกิจการศาสนาจำนวน ๒๐ แห่ง เพื่อสนับสนุนการศึกษาสามัญจำนวน ๑๗ แห่ง และช่วยเหลือผู้ประสบภัย ๑ แห่ง^{๓๓} เห็นได้ว่า มีกองทุนฆะกาตกระจายอยู่ในทั่วทุกภาคส่วนของประเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรมุสลิมที่อาศัยอยู่และระดับความเจริญในพื้นที่โดยมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน แต่รูปแบบการจัดการและการบริหารยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน

นอกจากองค์กรกองทุนฆะกาตที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว อาจมีกองทุนฆะกาตกระจายอยู่ในมัสยิดต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ซึ่งในปี ๒๕๕๔ มีจำนวนมัสยิดจดทะเบียนทั้งสิ้น ๓,๗๒๒ แห่ง ใน ๓๙ จังหวัด โดยแบ่งเป็น ภาคเหนือ ๔๖ แห่ง ภาคใต้ ๓,๑๕๘ แห่ง ภาคอีสาน ๒๗ แห่ง และภาคกลาง ๔๙๑ แห่ง และยังมีมัสยิดที่ไม่จดทะเบียนอีกซึ่งไม่ทราบจำนวน เช่นเดียวกับองค์กรกองทุนฆะกาตที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในส่วนที่เกี่ยวกับฆะกาตไม่ทราบว่าแต่ละมัสยิดมีการบริหารจัดการอย่างไร มีความโปร่งใสและประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

๓.๓ ประวัติการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริมกิจการกองทุนฆะกาต พ.ศ.

ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนฆะกาต พ.ศ. ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาวิ
กল্পกรองของคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว และผ่านการทำประชาพิจารณ์เพื่อสำรวจความคิดเห็นจาก
ประชาชนมุสลิมทั่วประเทศ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๐ รวมทั้งสิ้น ๑๕ ครั้ง ครอบคลุมพื้นที่ ๓๖ จังหวัด
ที่มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจส่วนใหญ่เป็นกรรมการอิสลามประจำ
จังหวัดและกรรมการอิสลามประจำมัสยิด จำนวนทั้งสิ้น ๕๑๐ คน ซึ่งผลการสำรวจความคิดเห็นพบว่า
ประชาชนมุสลิมส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๙๒.๕๕) เห็นด้วยกับการออกกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดเก็บและ
จ่ายฆะกาต โดยมีสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนฆะกาต ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ คอยทำหน้าที่ให้การส่งเสริม
และสนับสนุนแก่กองทุนฆะกาตในระดับต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่อยากให้มีการจัดตั้งกองทุนฆะกาตในระดับชุมชน
และมัสยิด (ร้อยละ ๕๓.๕๔) ในระดับจังหวัด (ร้อยละ ๒๔.๕๐) ในระดับชาติ (ร้อยละ ๒๑.๙๖) ผู้เข้าร่วม
รับฟังการประชาพิจารณ์เห็นว่า ส่วนใหญ่ในชุมชนหรือในท้องถิ่นยังไม่มี การจัดตั้งองค์กร หรือกองทุนในการ
จัดเก็บและแจกจ่ายฆะกาตอย่างเป็นระบบ แต่ถ้ามีกองทุนนั้นก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ในการทำงานมากนัก
มุสลิมส่วนใหญ่จ่ายฆะกาตด้วยตนเองโดยไม่ผ่านองค์กรหรือสถาบัน และส่วนใหญ่คิดว่า การจ่ายฆะกาต

^{๓๓} อับดุลเลาะ หนุ่มสุข, (๒๕๕๕), งานวิจัยสถานภาพกองทุนฆะกาตและสวัสดิการสังคมในประเทศไทย กรณีศึกษาความสำเร็จของ
กองทุนฆะกาตและสวัสดิการสังคมที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน. รายงานวิจัยเสนอต่อแผนงานสร้างเสริมสุขภาวะมุสลิมไทย มูลนิธิสร้างสุข
มุสลิมไทย.

ในปัจจุบันส่งผลให้เกิดความช่วยเหลือคนยากจนขัดสนอยู่ในระดับน้อย ด้วยเหตุที่ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. ยังคงอยู่ในความสนใจของสังคมมุสลิมในประเทศไทย ทั้งนี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีสมัยที่มี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ และสมัยของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นหัวหน้าคณะรัฐบาลไปแล้วและอยู่ในกระบวนการของการผลักดันเข้าสู่การพิจารณาต่อไป

เส้นทางเวลาของการเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. เป็นดังนี้

๑. เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตต่อคณะรัฐมนตรี สมัยรัฐบาล พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐

๒. ได้ผ่านการพิจารณากลับกรองของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๐

๓. สมัยของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต ได้ผ่านการพิจารณาในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔

๔. บันทึกเป็นเรื่องที่ประชุมเห็นชอบพิจารณาเป็นวาระหนึ่ง เรื่องด่วนในข้อที่ ๔๙ - ๕๑

๕. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. ถูกนำออกจากวาระหนึ่งของสภาผู้แทนราษฎร ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากไม่มีการยื่นย่นวาระจากคณะรัฐมนตรี

๓.๔ สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริมกองทุนชะกาต พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วย ๕ หมวด คือ การดำเนินการและการจัดการชะกาต การส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต การจัดตั้งกองทุนชะกาต การบริหารและการจัดการกองทุนชะกาต และบทลงโทษ โดยมีสาระสำคัญรายละเอียดดังนี้

๑. กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต มีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารกิจการของสำนักงานคณะกรรมการฯ โดยให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการหรือคณะทำงานได้ กำหนดองค์ประชุม อำนาจหน้าที่ คุณสมบัติ และวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการฯ (มาตรา ๘ ถึงมาตรา ๑๕)

๒. กำหนดให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตโดยส่วนหนึ่งของเงินกองทุน ประกอบด้วยเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความเหมาะสม และรายได้หรือผลประโยชน์ทั้งหมดให้นำสมทบกองทุน โดยไม่ต้องส่งให้กระทรวงการคลัง (มาตรา ๑๕ ถึงมาตรา ๑๘)

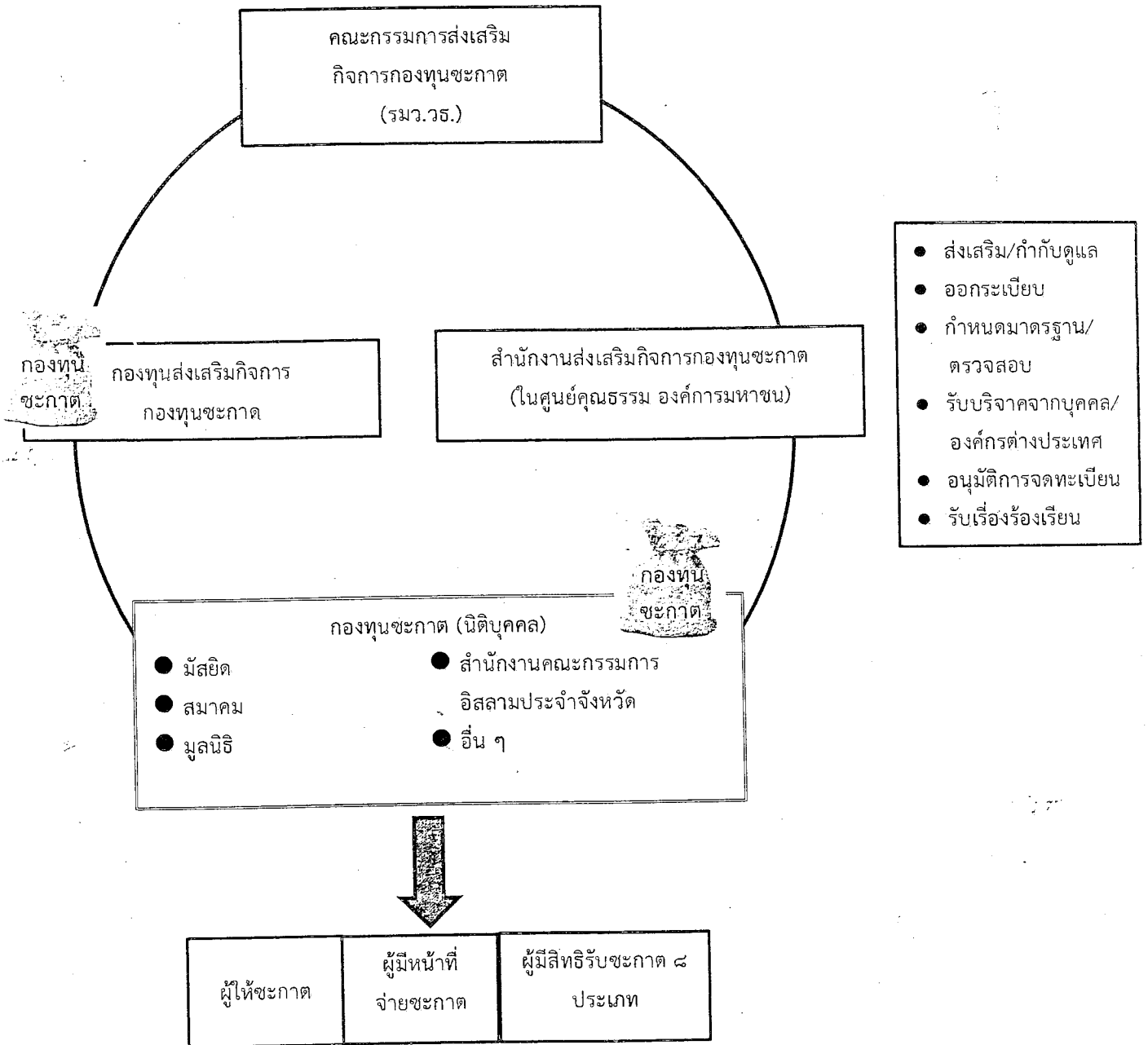
๓. กำหนดให้มีสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเป็นหน่วยงานภายในศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือทางด้านการบริหารจัดการและทางด้านการเงินแก่กองทุนชะกาต (มาตรา ๑๙ ถึงมาตรา ๒๒)

๔. กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด มัสยิด มุลินี สภาคัม หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนกองทุนชะกาตต่อสำนักงานฯ ได้ตามความสมัครใจ ซึ่งเมื่อได้จดทะเบียนแล้วให้กองทุนชะกาตมีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔)

๕. กำหนดให้มีการบริหารและการจัดการกองทุนชะกาต (มาตรา ๓๑ ถึงมาตรา ๔๑)

ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. ที่แนบมานี้ได้มีการแก้ไขจากร่างที่ได้ผ่านการพิจารณากลับกรองของคณะกรรมการกฤษฎีกาเพียงเล็กน้อยในประเด็นกระทรวงต้นสังกัดและองค์ประกอบของคณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเท่านั้น

แผนภาพที่ ๕ แสดงโครงสร้างและองค์ประกอบกลไกส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด

๓.๕ เหตุผลประกอบการสังกัดศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

ศูนย์คุณธรรมเป็นองค์การมหาชน ในกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๔ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๔ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่หลักในการบริหารจัดการและพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนประสานงานและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายองค์กรด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ให้มีพลังในการพัฒนาคุณภาพประชากรของชาติในด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อรักษาคุณภาพในการพัฒนาสังคมไทย

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีภารกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมพลังของกลุ่มหรือเครือข่ายทางสังคม และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาคุณธรรมความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย ค้นคว้า พัฒนาองค์ความรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวบรวมองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ บริหารจัดการความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้ด้านคุณธรรมความดี และเป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของการประพฤติปฏิบัติดีของบุคคลและการเป็นคนดีของสังคม รวมทั้งสนับสนุนประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทางวิชาการและนวัตกรรมในกระบวนการพัฒนาคุณธรรมความดีในรูปแบบต่าง ๆ

ปัจจุบัน ศูนย์คุณธรรมฯ ขับเคลื่อนภารกิจส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมภิบาล โดยผ่านเวทีสมัชชาคุณธรรมและเครือข่ายคุณธรรมสำคัญ ๘ เครือข่าย ประกอบด้วย

๑. เครือข่ายชุมชนคุณธรรม
๒. เครือข่ายการศึกษา
๓. เครือข่ายเยาวชนคุณธรรม
๔. เครือข่ายศาสนาสัมพันธ์
๕. เครือข่ายธุรกิจคุณธรรม
๖. เครือข่ายสื่อคุณธรรม
๗. เครือข่ายราชการคุณธรรม
๘. เครือข่ายการเมืองคุณธรรม

การจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด ซึ่งเป็นองค์กรกลางที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนชะกาดทั่วประเทศและจัดวางระบบบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐาน จึงมีภารกิจที่สอดคล้องกับภารกิจของศูนย์คุณธรรมในการส่งเสริมสนับสนุนการรวมของกลุ่มและเครือข่ายทางสังคม โดยเฉพาะเครือข่ายศาสนาสัมพันธ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมความดีตามหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม และที่สำคัญศูนย์คุณธรรมจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน จึงสามารถประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความเข้าใจในทุกภาคส่วนได้เป็นอย่างดี

๓.๖ เนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญมาตราที่เกี่ยวข้อง

ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในส่วนที่ ๒ ว่าด้วยเรื่องสิทธิพลเมือง สิทธิชุมชน และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและชุมชนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อการรักษาทรัพยากรและสภาพแวดล้อมธรรมชาติอย่างสมดุลยั่งยืน ให้ประชาชนดำรงชีพอย่างปกติสุข ลดความไม่เท่าเทียม จัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยสามารถรวบรวมเป็นรายมาตราชั่งนี้

มาตรา ๘๓ รัฐต้องคุ้มครองและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีทางเศรษฐกิจและสังคมตามแนวนโยบายแห่งรัฐ ดังนั้นการดำเนินการเพื่อตอบสนองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ การดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะสอดคล้องกับมาตรา ๘๓ ของรัฐธรรมนูญดังนี้

“...การจัดตั้งกองทุนชะงาดเป็นระบบสวัสดิการสังคมที่สำคัญของอิสลาม โดยที่รัฐสามารถส่งเสริมกองทุนชะงาดและผลักดันให้ชะงาดสามารถดำเนินไปได้อย่างเต็มรูปแบบและมีประสิทธิภาพจะช่วยลดปัญหาความยากจนในประเทศได้เพราะสามารถดูแลแก้ไขปัญหาได้ตรง จึงเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระทางด้านงบประมาณ และแก้ปัญหาค่าความยากจนของรัฐได้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการลดความเหลื่อมล้ำฐานะทางเศรษฐกิจระหว่างชนชั้นในสังคมได้...”

มาตรา ๖๓ พลเมืองย่อมมีสิทธิร่วมกับชุมชนหรือร่วมกับรัฐในการดำเนินการ ตลอดจนพัฒนาต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และมาตรา ๖๔ สิทธิของพลเมืองที่จะมีส่วนร่วมทั้งกับรัฐและชุมชนส่งเสริมเพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ดีและคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ตามมาตราบัญญัติข้างต้นการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชนจะดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจการกองทุนชะงาดตามแนวทางได้ดังนี้

“...รัฐสามารถดำเนินการร่วมกับชุมชนส่งเสริมในการแก้ปัญหาคุณภาพชีวิตและความยากจนในระดับชุมชนท้องถิ่น โดยการส่งเสริมกิจการกองทุนชะงาด ซึ่งเป็นระบบการให้ความช่วยเหลือทางสังคมที่ถูกบัญญัติขึ้นตามหลักศาสนา เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในความทุกข์ยาก เป็นการจ่ายจากศรัทธาโดยไม่ต้องมีกฎหมายบังคับ จะทำให้ปัญหาค่าความทุกข์ยากภายในสังคมมุสลิมลดน้อยลงหรือหมดไปซึ่งหมายถึงปัญหาของประเทศลดลงด้วย...”

๔. สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์

๔.๑ การแก้ปัญหาความยากจนในมุสลิมไทยโดยหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียวยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

๔.๒ ระบบชะงาดเป็นหลักปฏิบัติทางศาสนาที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความยากจนในมุสลิมไทยให้ลดลงได้

๔.๓ ระบบชะงาดจะช่วยลดภาระของภาครัฐในการแก้ปัญหาความยากจนในมุสลิมไทย และสามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์กับคนไทยทุกกลุ่มได้

๔.๔ การจัดตั้งกองทุนชะงาดในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยต้องการการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

๔.๕ ประเทศไทยมีความพร้อมเนื่องจากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะงาด พ.ศ. ได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว

๔.๖ การดำเนินงานตามแนวทางนี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

๕. ข้อเสนอแนะและแนวทางดำเนินการ

คณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม สภาปฏิรูปแห่งชาติ พิจารณาแล้วเห็นว่าการดำเนินงานตามแนวทางนี้สอดคล้องกับพื้นฐานทางศาสนาและวัฒนธรรมของมุสลิมไทย และสามารถประยุกต์ให้เป็นประโยชน์กับประชากรไทยกลุ่มอื่นได้ จึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาเรื่อง การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะงาดเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนฉบับนี้ ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๑

และยังสอดคล้องกับวาระปฏิรูปที่ ๒๙/๒๕๕๘ เรื่อง ระบบสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ซึ่งสภาปฏิรูปแห่งชาติเห็นชอบแล้วอีกด้วย

จึงเห็นสมควรให้สภาปฏิรูปแห่งชาติได้โปรดพิจารณา

(๑) เห็นชอบรายงานข้อเสนอเรื่อง การส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาดเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

(๒) เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด พ.ศ.

เพื่อส่งมอบให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการต่อไป

๖. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ

๖.๑ เกิดองค์กรกลางคือสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาดที่จะดำเนินงาน ดูแล และส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาดในประเทศไทย เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศ

๖.๒ มีกองทุนชะกาดที่จดทะเบียนตามร่างพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย

๖.๓ มิตรประเทศ โดยเฉพาะในอาเซียนและโลกมุสลิม เห็นความจริงใจของประเทศไทยในการดำเนินงานที่ให้การยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรม

๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

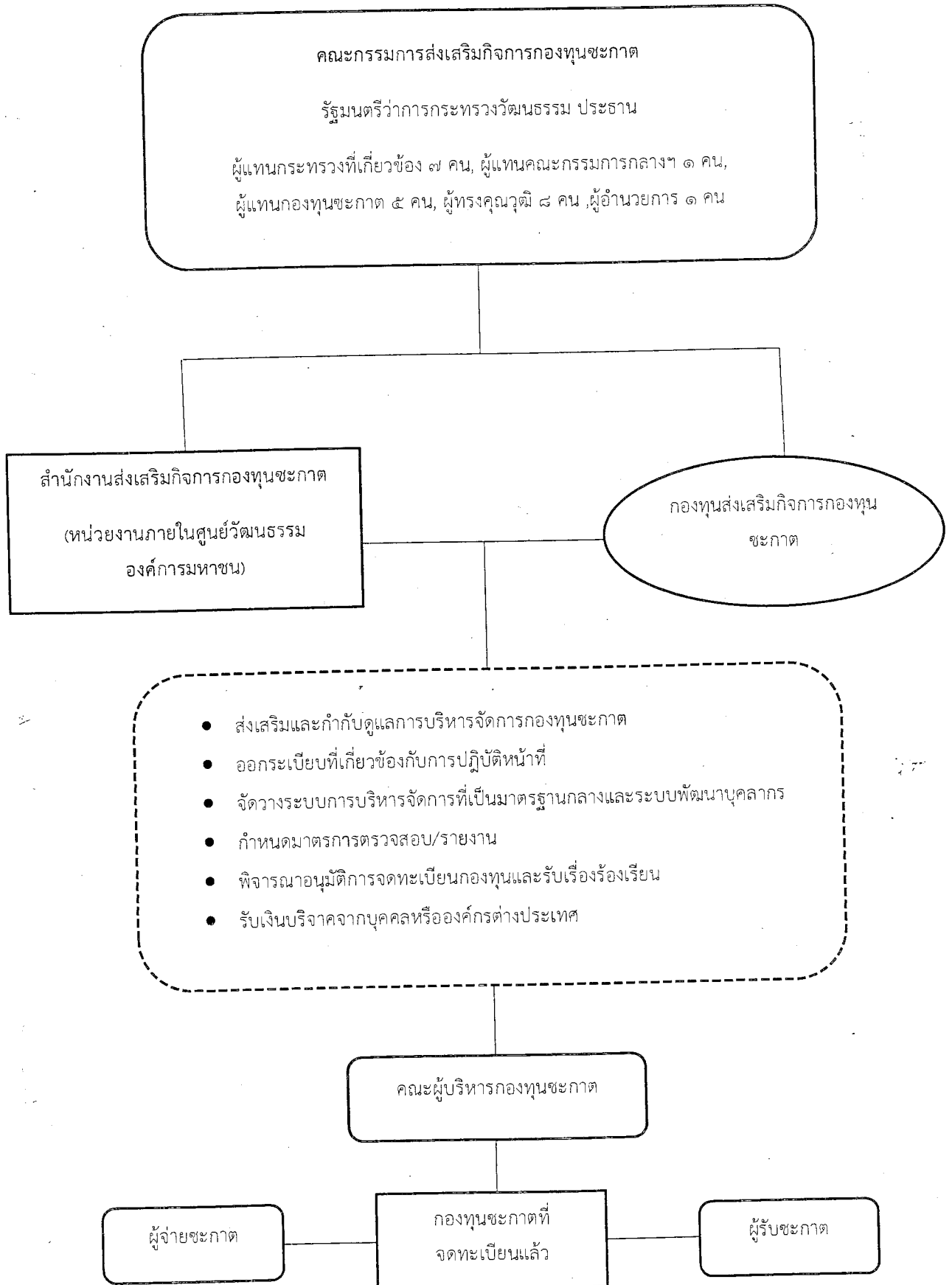
๗.๑ จำนวนกองทุนชะกาดที่จดทะเบียนตามร่างพระราชบัญญัตินี้ในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ

๗.๒ จำนวนชะกาดที่จัดเก็บได้ และแจกจ่ายออกไป

๗.๓ อัตราความยากจนในมุสลิมไทยลดลง และในระยะยาวมีอัตราต่ำกว่าอัตราความยากจนของคนไทยโดยรวม

คณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม สภาปฏิรูปแห่งชาติ ขอเสนอรายงาน วาระการปฏิรูป เรื่อง การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาดเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด พ.ศ. เพื่อให้สภาปฏิรูปแห่งชาติได้โปรดพิจารณาหากสภาปฏิรูปแห่งชาติเห็นชอบด้วย ขอให้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

แผนภาพที่ ๕ แสดงโครงสร้างและกลไกบริหารจัดการระบบส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด

ภาคผนวก

- ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ.
- หนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย
- หนังสือจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- หนังสือจากสำนักจุฬาราชมนตรี

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด

เหตุผล

โดยที่บัญญัติศาสนาอิสลามกำหนดให้ผู้มีเงินหรือทรัพย์สินครบจำนวนตามเกณฑ์และได้ครอบครองครบรอบปีมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งที่เรียกว่า “ชะกาด” ให้แก่ผู้ที่มีสิทธิได้รับชะกาด แต่เนื่องจากที่ผ่านมาการบริหารจัดการและการจ่ายชะกาดยังมีความแตกต่างกัน ไม่เป็นเอกภาพ ขาดประสิทธิภาพ และไม่มีระบบการตรวจสอบ ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง
มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด เพื่อจัดระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และมีระบบตรวจสอบเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้มีหน้าที่จ่ายชะกาด และผู้มีสิทธิได้รับชะกาดได้รับความช่วยเหลืออย่างเสมอภาคและทั่วถึง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต
พ.ศ.

.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต
พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“บัญญัติศาสนาอิสลาม” หมายความว่า หลักการศาสนาอิสลามตามที่กำหนด
ในคัมภีร์อัลกุรอ่าน และพระวจนะหรือพระจริยวัตรหรือการยอมรับของท่านศาสดามุฮัมมัด รวมทั้ง
มติของปวงปราชญ์มุสลิม (อิัจมาอ) และหลักการอนุমান (กียาส)

“ชะกาต” หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินจำนวนหนึ่งที่บัญญัติศาสนาอิสลามได้
กำหนดให้เจ้าของเงินหรือทรัพย์สินนั้นมีหน้าที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับชะกาตตามหลักเกณฑ์และ
เงื่อนไขที่บัญญัติศาสนาอิสลามได้กำหนดไว้

“กองทุนชะกาต” หมายความว่า กองทุนชะกาตที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมบรรดาชะกาตจากผู้มีหน้าที่จ่ายชะกาตเพื่อนำไปแจกจ่ายให้แก่ผู้มี
สิทธิได้รับชะกาตตามบัญญัติศาสนาอิสลาม รวมถึงการรับบริจาคบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค
ให้เป็นทานหรือเพื่อสาธารณกุศล

“ผู้มีสิทธิได้รับชะกาต” หมายความว่า บุคคลแปดประเภทซึ่งมีสิทธิได้รับชะกาต โดยมี
คุณสมบัติตามที่คณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตกำหนดตามมาตรา ๑๒ (๖) ทั้งนี้ ต้อง
สอดคล้องกับบัญญัติศาสนาอิสลาม

“คนอาดีล” หมายความว่า ผู้ซึ่งศรัทธายึดมั่นและปฏิบัติตามบัญญัติศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด

“คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม

“มัสยิด” หมายความว่า มัสยิดที่ได้จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม

“สัปบุรุษ” หมายความว่า สัปบุรุษประจำมัสยิด

“กองทุนส่งเสริม” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การดำเนินการและการจัดการชะกาต

มาตรา ๕ การดำเนินการและการจัดการชะกาตต้องเป็นไปโดยสอดคล้องกับบัญญัติศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ โดยมีเป้าหมายที่จะให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการช่วยเหลือผู้มีสิทธิได้รับชะกาตอย่างเสมอภาคและทั่วถึง เพื่อให้สามารถดำรงชีพได้ตามฐานานุกรมของบุคคลนั้น

มาตรา ๖ การจัดเก็บชะกาตหรือการรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเข้ากองทุนชะกาตต้องดำเนินการบนพื้นฐานของความสมัครใจของผู้มีหน้าที่จ่ายชะกาตหรือผู้บริจาคอย่างแท้จริง โดยต้องไม่มีการบังคับในรูปแบบใด ทั้งทางตรงและทางอ้อม

การแจกจ่ายชะกาตต้องมุ่งหมายเพื่อที่จะส่งเสริมและสนับสนุนบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตามบัญญัติศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด

มาตรา ๗ บรรดาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้จ่ายชะกาต ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินผู้มีสิทธิได้รับชะกาต และผู้รับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือเป็นความลับและไม่อาจเปิดเผยได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้นก่อนหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

หมวด ๒

การส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต

มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต” ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกรมการศาสนา ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และผู้แทนคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ผู้แทนกองทุนชะกาตที่จดทะเบียนตามมาตรา ๒๓ ตามพระราชบัญญัตินี้ จำนวนห้าคนโดยการเลือกกันเอง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย ด้านการเงิน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านละหมาต และด้านศาสนาอิสลามจำนวนสี่คน เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเป็นกรรมการและเลขานุการ

ผู้แทนหน่วยงานซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง จะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี

การเลือกกรรมการผู้แทนกองทุนชะกาตที่จดทะเบียนตามมาตรา ๒๓ ของพระราชบัญญัตินี้ห้าคนแรก ให้ดำเนินการเมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ครบสามร้อยหกสิบวัน และให้เสร็จสิ้นภายในสี่ร้อยห้าสิบวัน โดยให้คณะกรรมการผู้แทนที่เลือกขึ้นเป็นครั้งแรกนี้ หมดวาระพร้อมกับคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ

มาตรา ๙ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นคนอาติลและต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์
- (๓) มีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี
- (๔) มีความสัมพันธ์อันดีกับทุกศาสนา
- (๕) มีความเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- (๖) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๗) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๘) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดี โดยอย่างน้อยต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรี และต้องมีประสบการณ์การทำงานในด้านที่เกี่ยวข้องเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดปี

มาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเดียวกันตามมาตรา ๘ เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทน เว้นแต่วาระเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว แต่หากมีกำหนดเวลาไม่ถึงหนึ่งปีไม่ให้นับเป็นวาระการดำรงตำแหน่ง

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไป จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๑๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย

หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๘

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๖) ขาดประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและกำกับดูแลการดำเนินการและการจัดการกองทุนชะกาด รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและแผนงานในการส่งเสริม และให้ความช่วยเหลือทางด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากรแก่กองทุนชะกาด

(๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีหรือแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติ คณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด

(๓) กำหนดมาตรการในการตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนชะกาด และประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะผู้บริหารกองทุนชะกาดตามมาตรา ๓๑

(๔) พิจารณาอนุมัติให้จัดทะเบียนจัดตั้งกองทุนชะกาด

(๕) พิจารณาเรื่องร้องเรียนและมีมติให้ผู้บริหารกองทุนชะกาดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๓๖

(๖) ออกประกาศกำหนดเกี่ยวกับประเภทและจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่ต้องจ่ายชะกาดในแต่ละประเภท และคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับชะกาด

(๗) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดทำบัญชีรับ จ่าย และเก็บรักษาเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนชะกาดให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี รวมทั้งกำหนดวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดของปีบัญชีของกองทุนชะกาด

(๘) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้ง การเพิกถอน การเลิก การยุบรวม และการแยกกองทุนชะกาด

(๙) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการรับ จ่าย และเก็บรักษาเงินหรือทรัพย์สินของ กองทุนส่งเสริม

(๑๐) ควบคุมดูแลการบริหารงานและการรับ จ่าย และเก็บรักษาเงินหรือทรัพย์สิน ของกองทุนส่งเสริม รวมทั้งพิจารณาอนุมัติแผนการดำเนินงานของกองทุนส่งเสริม

(๑๑) ออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนส่งเสริม โดยความเห็นชอบ ของกระทรวงการคลัง

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๓ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่ง ในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายศาสนาเพื่อพิจารณา และให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตามมาตรา ๑๒ (๖) รวมทั้งเพื่อให้มีอำนาจ พิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นเกี่ยวกับบัญญัติศาสนาอิสลาม ในส่วนที่เกี่ยวกับชะกาด และมี อำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ มอบหมาย

คุณสมบัติและจำนวนของอนุกรรมการฝ่ายศาสนาให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนด

การประชุมคณะอนุกรรมการฝ่ายศาสนาและคณะอนุกรรมการ ให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนส่งเสริมกิจการกองทุน ชะกาด” ในศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เพื่อใช้สำหรับการดำเนินงานส่งเสริมและให้ความ ช่วยเหลือในการดำเนินกิจการของกองทุนชะกาด โดยมีสำนักงานเป็นผู้บริหารจัดการกองทุนส่งเสริม และคณะกรรมการเป็นผู้ควบคุมดูแลกองทุนส่งเสริม

มาตรา ๑๖ กองทุนส่งเสริมประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้

(๒) เงินช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรต่างประเทศ

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้

(๔) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนจากการชำระบัญชีของกองทุนชะกาด ตามมาตรา ๒๔
วรรคสาม

(๕) ผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔)

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการอาจมีมติให้นำเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนส่งเสริม
ไปจัดหาผลประโยชน์ได้ตามที่เห็นสมควร โดยต้องไม่ขัดกับบัญญัติศาสนาอิสลาม

มาตรา ๑๘ รายได้หรือผลประโยชน์จากการดำเนินงานหรือการจัดหาผลประโยชน์
ของกองทุนส่งเสริม ให้นำเข้าสมทบกองทุนส่งเสริมทั้งหมดโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๑๙ ให้มีสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด เป็นหน่วยงานภายใน
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด และให้มีอำนาจ
หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) บริหารจัดการกองทุนส่งเสริมให้เป็นไปตามระเบียบ นโยบาย และมติของคณะกรรมการ
- (๒) ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนชะกาด และประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่
ของคณะผู้บริหารกองทุนชะกาด
- (๓) พิจารณารับคำขอจดทะเบียนจัดตั้ง การเลิก การยุบรวม และการแยกกองทุนชะกาด
- (๔) โฆษณาและประชาสัมพันธ์เพื่อให้มุสลิมได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญ
ของชะกาด หน้าที่ในการจ่ายชะกาด และหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายชะกาด
- (๕) รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด
ตลอดจนฝึกอบรมเกี่ยวกับชะกาด
- (๖) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ
- (๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๒๐ ให้สำนักงานจัดทำงบการเงินของกองทุนส่งเสริม ซึ่งอย่างน้อยต้อง
ประกอบด้วยงบดุลและบัญชีทำการ ส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปีเพื่อ
ตรวจสอบ

มาตรา ๒๑ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนส่งเสริม
ทุกรอบปีและรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี
เพื่อคณะกรรมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๒๒ ให้สำนักงานจัดทำและเผยแพร่รายงานประจำปี โดยแสดงงบการเงินของ
กองทุนส่งเสริมและผลการดำเนินงานของสำนักงานในปีที่ล่วงมา

หมวด ๓
การจัดตั้งกองทุนชะกาต

มาตรา ๒๓ สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด มัสยิด มูลนิธิ สมาคม หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ประสงค์จะจัดตั้งกองทุนชะกาตตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อสำนักงานตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยอย่างน้อยคำขอต้องมีระบุชื่อของกองทุนชะกาต สถานที่ตั้งสำนักงานของกองทุนชะกาต และรายชื่อคณะผู้บริหารกองทุนชะกาต

มาตรา ๒๔ กองทุนชะกาตที่ได้จดทะเบียนแล้วให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีคณะผู้บริหารกองทุนชะกาตเป็นผู้แทนของนิติบุคคลในการดำเนินกิจการเกี่ยวกับบุคคลภายนอก คณะผู้บริหารกองทุนชะกาตอาจมอบหมายให้ผู้บริหารคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

มาตรา ๒๕ กองทุนชะกาตประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากผู้จ่ายชะกาต
- (๒) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริม
- (๔) ผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินตาม (๑) (๒) และ (๓)

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับกับการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนชะกาตโดยอนุโลม โดยให้อำนาจของคณะกรรมการเป็นอำนาจของคณะผู้บริหารกองทุนชะกาต

มาตรา ๒๖ เงินและทรัพย์สินของกองทุนชะกาตให้จ่ายได้เฉพาะแก่ผู้มีสิทธิได้รับชะกาต และเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๔๑ หรือจ่ายตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาคหรืออุทิศให้

มาตรา ๒๗ กองทุนชะกาตที่จดทะเบียนแล้ว ให้ใช้ชื่อนำหน้าว่า “กองทุนชะกาต” ต่อด้วยชื่อที่ประสงค์จะขอจดทะเบียน และลงท้ายด้วยข้อความว่า “ซึ่งจดทะเบียนแล้ว”

มาตรา ๒๘ กองทุนชะกาตเลิกกิจการ เมื่อ

- (๑) สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด มัสยิด มูลนิธิ สมาคม หรือนิติบุคคลอื่นตามมาตรา ๒๓ แล้วแต่กรณี มีมติให้เลิกกิจการ
- (๒) คณะกรรมการมีมติให้เพิกถอนทะเบียน เพราะมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของกองทุนชะกาต หรือขัดต่อบัญญัติศาสนาอิสลามหรือกฎหมาย

ในกรณีที่มีมติให้เลิกกิจการตาม (๑) ให้คณะผู้บริหารกองทุนชะกาตแจ้งสำนักงานทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามเดือนก่อนเลิกกิจการ

เมื่อกองทุนชะกาตเลิกกิจการ ให้สำนักงานประกาศการเลิกกองทุนชะกาต และให้ปิดประกาศไว้ที่ทำการของสำนักงานของกองทุนชะกาตและที่ทำการของสำนักงาน

มาตรา ๒๘ เมื่อกองทุนชะกาดใดเลิกกิจการตามมาตรา ๒๘ ให้คณะผู้บริหารกองทุนชะกาดแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีเพื่อชำระบัญชีของกองทุนชะกาดนั้น ให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้ประกาศการเลิกกองทุนชะกาด และให้นำความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในระหว่างการชำระบัญชี ให้ถือว่ากองทุนชะกาดนั้นยังคงตั้งอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชี

เมื่อได้ชำระบัญชีตามวรรคหนึ่งและได้หักหนี้สินและค่าใช้จ่ายแล้ว ถ้ามีเงินหรือทรัพย์สินเหลืออยู่ ให้โอนไปเป็นของกองทุนส่งเสริม

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่กองทุนชะกาดใดประสงค์จะยุบรวมกับกองทุนชะกาดอื่น เพื่อจัดตั้งกองทุนชะกาดขึ้นใหม่ หรือยุบรวมกับกองทุนชะกาดอื่น ให้โอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สินของกองทุนชะกาดนั้นไปเป็นของกองทุนชะกาดที่ได้จัดตั้งขึ้นใหม่หรือกองทุนชะกาดที่ไปรวม แล้วแต่กรณี ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่กองทุนชะกาดใดประสงค์จะแยกกองทุนชะกาดบางส่วนเพื่อจัดตั้งกองทุนชะกาดขึ้นใหม่ หรือแยกกองทุนชะกาดบางส่วนเพื่อรวมกับกองทุนชะกาดอื่น ให้โอนกิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สินบางส่วน of กองทุนชะกาดนั้นไปเป็นของกองทุนชะกาดที่ได้จัดตั้งขึ้นใหม่หรือกองทุนชะกาดที่ไปรวม แล้วแต่กรณี ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๔

การบริหารจัดการกองทุนชะกาด

มาตรา ๓๑ การบริหารจัดการกองทุนชะกาด ให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดซึ่งขอจดทะเบียนจัดตั้งกองทุนชะกาดตามมาตรา ๒๓ แต่งตั้งคณะผู้บริหารกองทุนชะกาด ประกอบด้วย ประธาน รองประธานหนึ่งคน ผู้บริหารซึ่งคัดเลือกจากกรรมการอิสลามประจำจังหวัดจำนวนสี่คน และผู้แทนผู้จ่ายชะกาดจำนวนสามคนซึ่งคัดเลือกจากผู้จ่ายชะกาดให้กับกองทุนชะกาดนั้นเป็นจำนวนสูงสุดเรียงตามลำดับในปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ โดยความสมัครใจของผู้นั้น

ในกรณีที่มัสยิด มุสลิมิก สมาคม หรือนิติบุคคลอื่นตามมาตรา ๒๓ เป็นผู้ขอจดทะเบียนจัดตั้งกองทุนชะกาด ให้มัสยิด มุสลิมิก สมาคม หรือนิติบุคคลอื่น แล้วแต่กรณี แต่งตั้งคณะผู้บริหารกองทุนชะกาด ประกอบด้วย ประธาน รองประธานหนึ่งคน ผู้บริหารซึ่งคัดเลือกจากสัปบุรุษของมัสยิด หรือผู้แทนมุสลิมิก สมาคม หรือนิติบุคคลอื่น แล้วแต่กรณี จำนวนสี่คน และผู้แทนผู้จ่ายชะกาดจำนวนสามคนซึ่งคัดเลือกจากผู้จ่ายชะกาดให้กับกองทุนชะกาดนั้นเป็นจำนวนสูงสุดเรียงตามลำดับในปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ โดยความสมัครใจของผู้นั้น

ในปีแรกของการขอจดทะเบียนจัดตั้งกองทุนชะกาด เมื่อไม่มีผู้แทนผู้จ่ายชะกาด ให้คณะผู้บริหารกองทุนชะกาด ประกอบด้วย คณะผู้บริหารกองทุนชะกาดเท่าที่มีอยู่ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง

มาตรา ๓๒ ผู้ที่จะเป็นคณะผู้บริหารกองทุนชะกาดต้องเป็นคนอาดีลและต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นมุสลิมผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) บรรลุศาสนภาวะแล้ว
- (๓) มีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี
- (๔) มีความสัมพันธ์อันดีกับทุกศาสนา
- (๕) มีความเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- (๖) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๗) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๘) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๓๓ ประธาน รองประธาน และผู้บริหารกองทุนชะกาดซึ่งมิใช่ผู้แทนผู้จ่าย ชะกาด มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ผู้บริหารกองทุนชะกาดซึ่งเป็นผู้แทนผู้จ่ายชะกาดมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละหนึ่งปี

ในกรณีที่ประธาน รองประธาน หรือผู้บริหารกองทุนชะกาดพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งประธาน รองประธาน หรือผู้บริหารกองทุนชะกาดแทน และให้ผู้ได้รับแต่งตั้ง แทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๓๔ เมื่อคณะผู้บริหารกองทุนชะกาดตามมาตรา ๓๑ ดำรงตำแหน่งครบ สามปีแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หรือมัสยิด มูลนิธิ สมาคม หรือนิติบุคคล อื่นตามมาตรา ๒๓ แล้วแต่กรณี ดำเนินการแต่งตั้งคณะผู้บริหารกองทุนชะกาดใหม่ให้เสร็จสิ้นภายใน หกสิบวันนับแต่วันครบวาระ

ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งคณะผู้บริหารกองทุนชะกาดขึ้นใหม่ ให้คณะผู้บริหารกองทุน ชะกาดซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าผู้บริหารกองทุน ชะกาดซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๓๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้บริหารกองทุนชะกาดพ้นจาก ตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด มัสยิด มูลนิธิ สมาคม หรือนิติบุคคลอื่น ตามมาตรา ๒๓ ให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ
- (๔) คณะกรรมการมีมติให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๓๖
- (๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๒
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่จ่ายชะกาดหรือผู้มีสิทธิได้รับชะกาดซึ่งมีชื่อในบัญชีรายชื่อของกองทุนชะกาดตามมาตรา ๓๗ (๔) ในแต่ละปี มีจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคนในแต่ละประเภท หรือผู้มีหน้าที่จ่ายชะกาดและผู้มีสิทธิได้รับชะกาดซึ่งมีชื่อในบัญชีรายชื่อของกองทุนชะกาดตามมาตรา ๓๗ (๔) ในแต่ละปี มีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่ายี่สิบคนเข้าชื่อร้องขอต่อคณะกรรมการเพื่อขอให้พิจารณาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่หรือการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือพฤติกรรมของประธาน รองประธาน หรือผู้บริหารกองทุนชะกาดผู้หนึ่งผู้ใด และเมื่อคณะกรรมการได้สอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นว่าการให้ผู้นั้นอยู่ในตำแหน่งต่อไป อาจทำให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่การดำเนินการของกองทุนชะกาด ให้คณะกรรมการมีมติให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งได้

มาตรา ๓๗ คณะผู้บริหารกองทุนชะกาดมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนชะกาดโดยทั่วไป รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนชะกาด
- (๒) พิจารณาคัดเลือกผู้มีสิทธิได้รับชะกาด ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๓) จัดทำบัญชีรับ จ่าย และเก็บรักษาเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนชะกาดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
- (๔) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีหน้าที่จ่ายชะกาดและผู้มีสิทธิได้รับชะกาดในแต่ละปี
- (๕) ให้บริการและคำแนะนำเกี่ยวกับการจ่ายชะกาดและคิดคำนวณจำนวนชะกาด
- (๖) จัดทำทะเบียนทรัพย์สิน และงบการเงินเพื่อแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา

มาตรา ๓๘ การประชุมคณะผู้บริหารกองทุนชะกาดต้องมีผู้บริหารกองทุนชะกาดมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้บริหารกองทุนชะกาดทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะผู้บริหารกองทุนชะกาด ถ้าประธานไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานและรองประธานไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกผู้บริหารกองทุนชะกาดคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก ผู้บริหารกองทุนชะกาดคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๓๙ ให้คณะผู้บริหารกองทุนชะกาดจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนชะกาดทุกไตรมาส และให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการของสำนักงานของกองทุนชะกาดหรือสถานที่ที่จัดไว้สำหรับการปิดประกาศภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสนั้น

มาตรา ๔๐ ให้คณะผู้บริหารกองทุนชะกาดจัดทำงบการเงินของกองทุนชะกาด และจัดให้มีการตรวจสอบบัญชีของกองทุนชะกาดโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต แล้วเสนองบการเงินพร้อมทั้งรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี พร้อมกับให้ปิดประกาศงบการเงินและรายงานผลการสอบบัญชีดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการของสำนักงานของกองทุนชะกาด หรือสถานที่ที่จัดไว้สำหรับการปิดประกาศด้วย

มาตรา ๔๑ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและบริหารจัดการกองทุนชะกาด และ ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่และคณะผู้บริหารกองทุนชะกาด ให้ใช้จ่ายจากเงินของกองทุนชะกาด และต้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๒ ผู้ใดเปิดเผยความลับตามมาตรา ๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๓ กองทุนชะกาดใดซึ่งได้จดทะเบียนตามมาตรา ๒๗ ไม่ใช่ชื่อซึ่งได้จด ทะเบียนในดวงตรา ป้ายชื่อ จดหมาย ใบแจ้งความ หรือเอกสารอย่างอื่นเกี่ยวกับการดำเนินการของ กองทุนชะกาด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๔๔ ผู้ใดใช้ชื่อซึ่งมีอักษรไทยประกอบว่า “กองทุนชะกาด” นำหน้า และ “ซึ่งจดทะเบียนแล้ว” ต่อท้าย หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง หรือใช้ชื่ออักษรต่างประเทศซึ่งมี ความหมายดังกล่าวในดวงตรา ป้ายชื่อ จดหมาย ใบแจ้งความ หรือเอกสารอย่างอื่นโดยมิได้เป็น กองทุนชะกาดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และปรับอีกไม่เกิน วันละสองพันบาท จนกว่าจะได้เลิกใช้

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็น นิติบุคคล ให้ผู้บริหารหรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษตามที่ บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือ ยินยอมด้วย

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ
ของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต
พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่บทบัญญัติศาสนาอิสลามกำหนดให้ผู้มีเงินหรือทรัพย์สินครบจำนวนตามเกณฑ์และได้ครอบครองครบรอบปีมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งที่เรียกว่า “ชะกาต” ให้แก่ผู้ที่มีสิทธิได้รับชะกาต แต่เนื่องจากที่ผ่านมาการบริหารจัดการและการจ่ายชะกาตยังมีความแตกต่างกัน ไม่เป็นเอกภาพขาดประสิทธิภาพ และไม่มีระบบการตรวจสอบ ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต เพื่อจัดระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และมีระบบตรวจสอบเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้มีหน้าที่จ่ายชะกาต และผู้ที่มีสิทธิได้รับชะกาตได้รับความช่วยเหลืออย่างเสมอภาคและทั่วถึง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. ประกอบด้วย ๕ หมวด คือ หมวด ๑ การดำเนินการและการจัดการชะกาต หมวด ๒ การส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต หมวด ๓ การจัดตั้งกองทุนชะกาต หมวด ๔ การบริหารจัดการกองทุนชะกาต และหมวด ๕ บทกำหนดโทษ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต” ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกรมการศาสนา ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และผู้แทนคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ผู้แทนกองทุนชะกาตที่จดทะเบียนตามมาตรา ๒๓ ตามพระราชบัญญัตินี้ จำนวนห้าคนโดยการเลือกกันเอง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ด้านการเงิน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านละหมาด และด้านศาสนาอิสลามจำนวนสี่คน เป็นกรรมการ (มาตรา ๘ วรรค ๑)

กำหนดให้มีการเลือกกรรมการผู้แทนกองทุนชะกาตซึ่งจดทะเบียนตามมาตรา ๒๓ ห้าคนแรก เมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ครบสามร้อยหกสิบวัน และต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสี่ร้อยห้าสิบวัน โดยให้คณะกรรมการผู้แทนที่เลือกขึ้นเป็นครั้งแรกนี้ หมดยวาระการดำรงตำแหน่งพร้อมกับคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ (มาตรา ๘ วรรค ๔)

๒.๒ กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและกำกับดูแลการดำเนินการและการจัดการกองทุนชะกาต และอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๒)

๒.๓ กำหนดให้มีการจัดตั้ง “กองทุนส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต” ในศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เพื่อใช้สำหรับการดำเนินงานส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือในการดำเนินกิจการของกองทุนชะกาต โดยมีสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต เป็นผู้บริหารจัดการกองทุนส่งเสริมและคณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต เป็นผู้ควบคุมดูแลกองทุนส่งเสริม (มาตรา ๑๕)

๒.๔ เงินและทรัพย์สินของกองทุนส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด ประกอบด้วย เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรต่างประเทศ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนจากการชำระบัญชีของกองทุนชะกาด ตามมาตรา ๒๙ วรรคสาม และผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินตามที่ได้กล่าวข้างต้น (มาตรา ๑๖)

๒.๕ กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด เป็นหน่วยงานภายในศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือทางด้านการบริหารจัดการและทางด้านการเงินแก่กองทุนชะกาด (มาตรา ๑๙ ถึง มาตรา ๒๒)

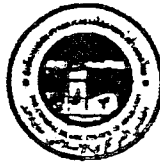
๒.๖ กำหนดให้มีการจดทะเบียนกองทุนชะกาด โดยให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด มัสยิด มุลินี สภาคม หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่มีความประสงค์จะจัดตั้งกองทุนชะกาดยื่นคำขอจดทะเบียนต่อสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาดตามระเบียบที่คณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาดกำหนด (มาตรา ๒๓)

๒.๗ กำหนดให้กองทุนชะกาดที่ได้จดทะเบียนแล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีคณะกรรมการผู้บริหารกองทุนชะกาด เป็นผู้แทนของนิติบุคคล และให้ใช้ชื่อนำหน้าว่า “กองทุนชะกาด” ต่อด้วยชื่อที่ประสงค์จะขอจดทะเบียน และลงท้ายด้วยข้อความว่า “ซึ่งจดทะเบียนแล้ว” (มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๗)

๒.๘ เงินและทรัพย์สินของกองทุนชะกาด ประกอบด้วย เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากผู้จ่ายชะกาด เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมและผลประโยชน์ที่เกิดจากการเงินหรือทรัพย์สินตามที่ได้กล่าวข้างต้น (มาตรา ๒๕)

๒.๙ เงินและทรัพย์สินของกองทุนชะกาดให้จ่ายเฉพาะแก่ผู้มีสิทธิได้รับชะกาด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๔๑ หรือจ่ายตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาคหรืออุทิศให้ (มาตรา ๒๖)

๒.๑๐ การบริหารและการจัดการกองทุนชะกาด ให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดซึ่งขอจดทะเบียนจัดตั้งกองทุนชะกาด แต่งตั้งคณะผู้บริหารกองทุนชะกาด ประกอบด้วย ประธาน รองประธานหนึ่งคน ผู้บริหารซึ่งคัดเลือกจากกรรมการอิสลามประจำจังหวัดจำนวนสี่คน และผู้แทนผู้จ่ายชะกาดจำนวนสามคนซึ่งคัดเลือกจากผู้จ่ายชะกาดให้กับกองทุนชะกาดนั้นเป็นจำนวนสูงสุดเรียงตามลำดับในปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ โดยความสมัครใจของผู้นั้น ผู้ที่จะเป็นคณะผู้บริหารกองทุนชะกาดต้องเป็นคนอาดีลและมีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี โดยมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนชะกาด และพิจารณาคัดเลือกผู้มีสิทธิได้รับชะกาด ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (มาตรา ๓๑ ถึง มาตรา ๔๑)

ที่ สกทท.๐๑.๐๐๘/๒๕๕๘

๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การเสนอพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม

เรียน ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ (นายเทียนฉาย กีระนันทน์)

ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ
เลขรับ..... ๖๕๕๘
วันที่..... ๖ ก.ค. ๕๘
เวลา..... ๑๕:๒๐ น.

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำสั่งคณะกรรมการกิจการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ คณะกรรมการกิจการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม จำนวน ๖ ฉบับ ซึ่งได้รับเรื่องจากโครงการสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติพบประชาชน เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๘ ณ มูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย (๑) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. (๒) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารกิจการฮัจย์ พ.ศ. (๓) ร่างพระราชบัญญัติครอบครัวและมรดก พ.ศ. (๔) ร่างพระราชบัญญัติการเงินอิสลาม พ.ศ. (๕) ร่างพระราชบัญญัติกิจการอาลาฮ พ.ศ. และ (๖) ร่างการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศาสนา ความละเอียดตามสำเนาคำสั่งที่แนบมาพร้อมนี้

ในการนี้ คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรบริหารกิจการศาสนาอิสลามในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.๒๕๕๐ ได้นำกรณีดังกล่าวเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๘ เพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมโรงแรมภูเก็ต แกรนด์ รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดภูเก็ต ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติหลายฉบับเป็นกิจการศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.๒๕๕๐ ที่ประชุมจึงมีมติให้ทำหนังสือคัดค้านการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ด้วยเกรงว่าการนำร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาพิจารณาปรับปรุงโดยไม่ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น จุฬาราชมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด อาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและสร้างความแตกแยกในสังคมมุสลิมได้

ในการนี้ จุฬาราชมนตรี และคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย มีความเห็นเพิ่มเติมว่า หากจะมีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกิจการศาสนาอิสลาม สมควรผ่าน

/ ความเห็นชอบขององค์กรบริหาร...

ความเห็นขององค์การบริหารกิจการศาสนาอิสลาม ตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์การศาสนาอิสลาม พ.ศ.๒๕๔๐ ซึ่งมีผู้แทนจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทุกจังหวัด ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกิจการศาสนาอิสลาม ทางคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยจะนำเสนอความต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายอาคิส พิทักษ์คุมพล)

จุมหาราชมนตรี

ประธานกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

ที่ สผ (สปช) ๐๐๐๑ (๑) / ๐๑๓๓

สภาปฏิรูปแห่งชาติ
ถนนอุทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การเสนอพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม
เรียน ประธานกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย
อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ที่ สกอท.๐๑.๐๐๘/๒๕๕๘
ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำสั่งสภาปฏิรูปแห่งชาติ ที่ ๒๗/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการ
สังคมในวิถีอิสลาม ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีความเห็นว่า ในการพิจารณาเพื่อ
แก้ไขพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกิจการศาสนาอิสลาม โดยไม่ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง
อาจจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและสร้างความแตกแยกในสังคมมุสลิม หากจะมีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติที่
เกี่ยวข้องกับกิจการศาสนาอิสลาม สมควรผ่านการรับฟังความคิดเห็นขององค์กรบริหารกิจการศาสนาอิสลาม ตาม
พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๕๐ เสียก่อน และหากมีกรณีจำเป็นที่จะต้องแก้ไข
พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกิจการศาสนาอิสลามแล้ว ทางคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยจะนำเสนอ
ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ในการนี้ สภาปฏิรูปแห่งชาติรับทราบแล้ว และขอเรียนให้ทราบว่าสภาปฏิรูปแห่งชาติได้แต่งตั้ง
คณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลามขึ้นเพื่อพิจารณาศึกษาและจัดทำแนวปฏิรูประบบสวัสดิการ
สังคมในวิถีอิสลามในประเด็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างสุขภาวะให้แก่ชุมชนมุสลิมไทย การบรรเทาปัญหาความยากจน
ของกลุ่มประชากรมุสลิมไทย ระบบเศรษฐกิจการเงินอิสลามและประเด็นอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร (รายละเอียดตาม
สิ่งที่ส่งมาด้วย) จึงใคร่ขอหารือว่าการดำเนินการดังกล่าวเข้าข่ายตามข้อทักท้วงหรือไม่ หากเข้าข่ายก็จะยุติการ
พิจารณา แต่หากไม่เข้าข่ายตามข้อทักท้วงแล้ว จะใคร่ขอให้ท่านพิจารณาส่งผู้แทนจำนวน ๒ ท่าน เข้าร่วมเป็น
กรรมการในคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลามด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายเทียนฉาย กีระนันทน์)
ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๕๔ ๑๑๘๗
โทรสาร ๐ ๒๒๕๔ ๑๑๘๙

สำนักจุฬาราชมนตรี

ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติ
เฉลิมพระเกียรติ

مجلس الشورى الإسلامي
SHEIKHUL ISLAM OFFICE

Sheikhul Islam Office Building

ที่ สห. ๑๘๕๓.๑๖๖.๐๗/๒๕๕๘

๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ส่งผู้แทนเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม

เรียน ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือสภาปฏิรูปแห่งชาติ ที่ สผ (สปช) ๑๐๐๓ (๓/๐๓๓) ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ตามที่อ้างถึง สภาปฏิรูปแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคม
ในวิถีอิสลามขึ้นเพื่อพิจารณาศึกษาและจัดทำแนวทางปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม
ในประเด็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างสุขภาวะให้แก่ชุมชนมุสลิมไทย ความละเอียดตามที่อ้างถึง นั้น

ในกรณีนี้ ใคร่ขอส่งผู้แทนเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการปฏิรูประบบ
สวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม จำนวน ๒ ท่าน ได้แก่ ผศ ดร.อัปดุลเลาะ หนุ่มสุข ผู้ทรงคุณวุฒิ
จุฬาราชมนตรีเป็นผู้แทนจุฬาราชมนตรี และ รศ.ดร.วิชัย ดะห์ลีตัน กรรมการกลางอิสลาม
แห่งประเทศไทย ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอาซิส พิทักษ์คุมพล)

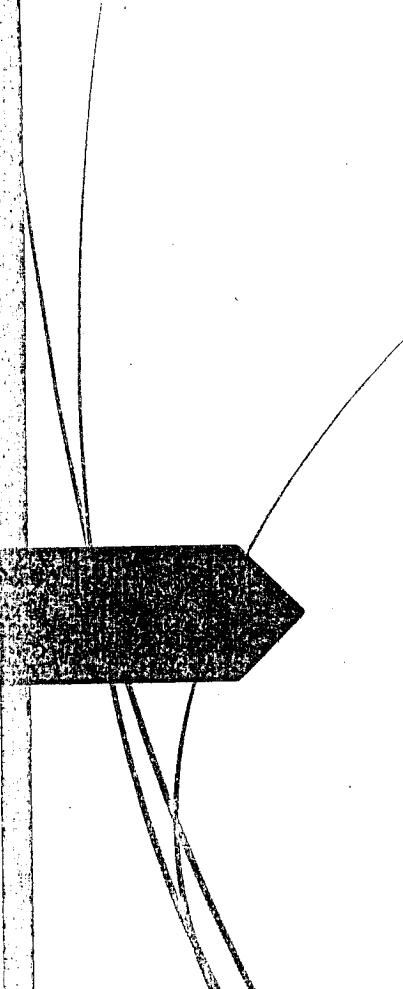
จุฬาราชมนตรี

ประธานกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

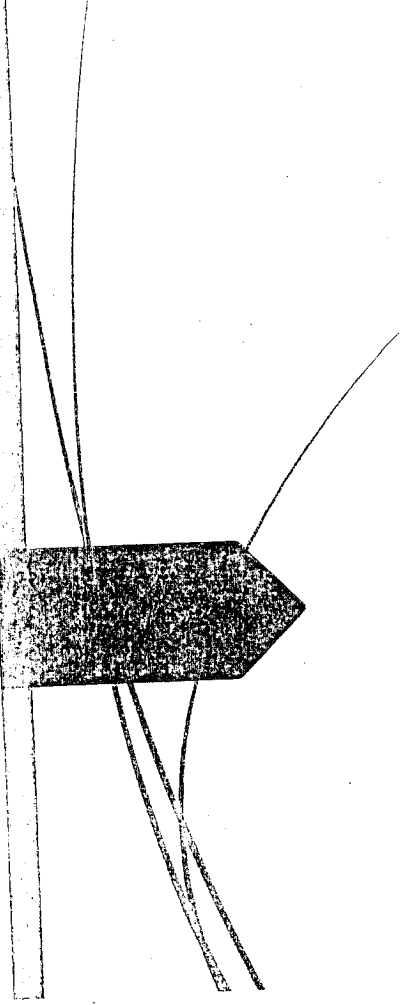
ภาคผนวก

รายงาน
ของ
คณะกรรมการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมในวิถีอิสลาม
สภาปฏิรูปแห่งชาติ

เรื่อง การปฏิรูปการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

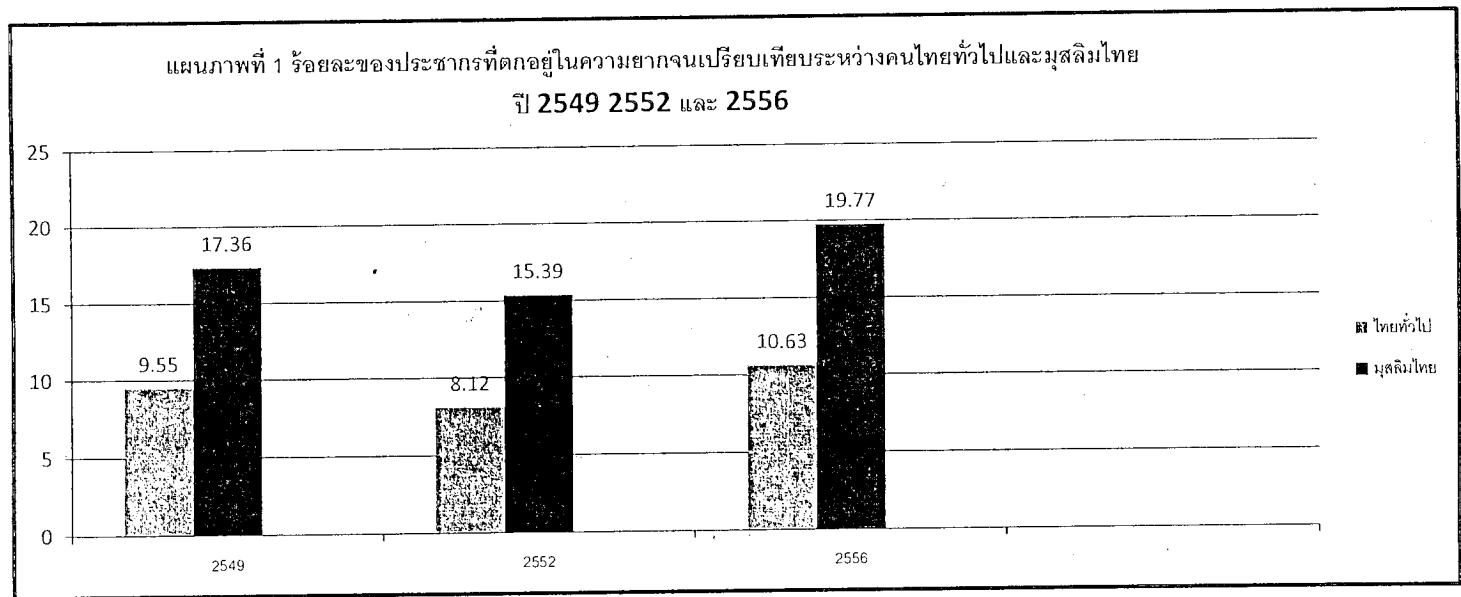

ไทยมุสลิมซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยทางศาสนาและวัฒนธรรมประมาณ ๔-๖ ล้านคน มีวิถีชีวิตที่แบ่งออกเป็น ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ (อิบาดะห์) และด้านการปฏิบัติ ต่อสังคม (มุอามะละต) ในด้านการปฏิบัติศาสนกิจประกอบด้วยหลักศรัทธา (รูกุ่นอิมาน) ๖ ประการ และหลักปฏิบัติ (รูกุ่นอิสลาม) ๕ ประการ โดยการ ปฏิบัติศาสนกิจต้องอยู่บนพื้นฐานของความมีคุณธรรม (อัลเอียะซาน) หนึ่งในหลักปฏิบัติห้าประการคือ การจ่ายซะกาต ที่เกี่ยวข้องกับการให้และการรับซึ่งช่วย ยกระดับคุณภาพชีวิตของมุสลิมทุกคน

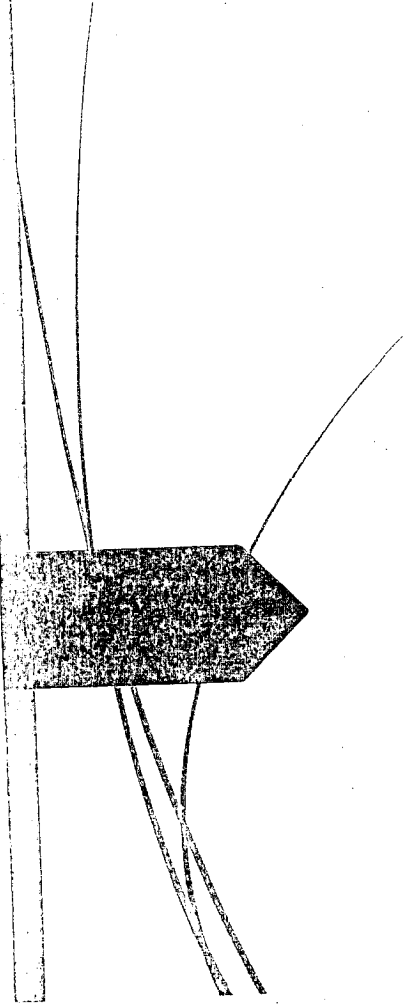

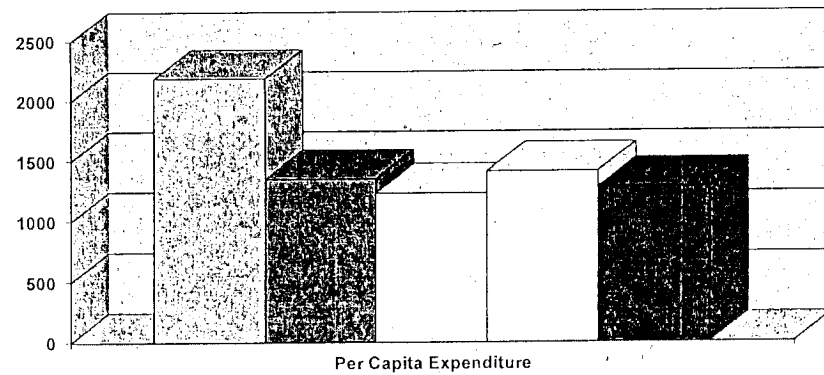
ชะกาดมีความหมาย ๒ นัย

- ชะกาดช่วยขัดเกลาทรัพย์สินที่หามาได้ให้บริสุทธิ์
- การจ่ายชะกาดช่วยเพิ่มพูนทั้งความดีงาม และทรัพย์สินที่มี

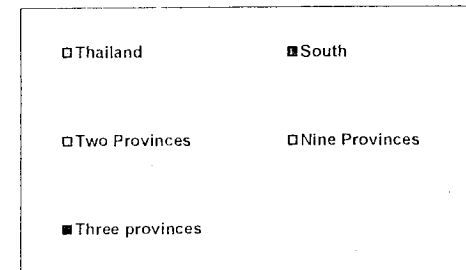

สัดส่วนประชากรมุสลิมไทยที่ตกอยู่ในความยากจน มีมากกว่าคนไทยโดยทั่วไปเกือบสองเท่าตัวอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลา

-
- ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกัน
 - ข้อมูลสำมะโนประชากรมุสลิมชี้ว่า ปัจจุบันมี ประชากรมุสลิมไม่น้อยกว่า ๔ ล้านคน ภาคใต้มีมุสลิมมากที่สุด ร้อยละ ๗๗.๘๑ รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ ๑๑.๗๕ ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) ร้อยละ ๘.๖๑ ภาคเหนือ ร้อยละ ๐.๕๙ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ ๐.๗๔
 - ประมาณร้อยละ ๔๐ ของมุสลิมไทย อยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนภาพที่ 2 การจัดสรรงบประมาณแก้ปัญหา
ความยากจนต่อหัวประชากรปี 2545

งานวิจัยในอดีตชี้ว่า สาเหตุหนึ่งของปัญหาเกิดจากการจัดสรรงบประมาณแก้ปัญหา
ความยากจนให้แต่ละภูมิภาคไม่เท่าเทียมกัน คนจนในภาคใต้ตอนล่างได้ต่ำสุด

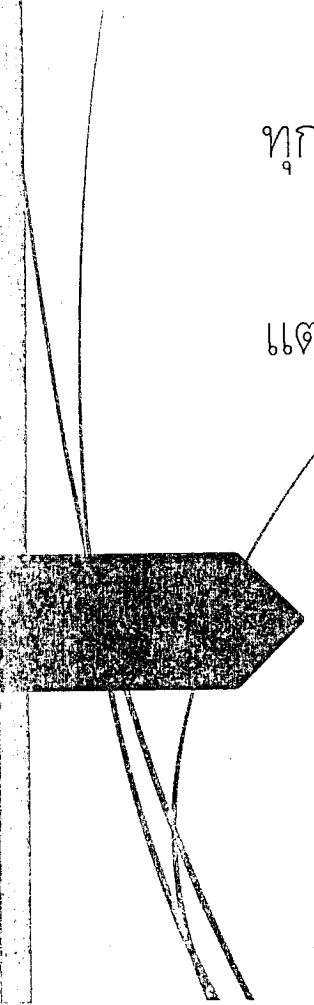
ทุกรัฐบาลประสบปัญหาในการแก้ไขปัญหาความยากจน

- แก้ปัญหาไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย
- ใช้งบประมาณมาก และต่อเนื่อง

การใช้กลไกแก้ปัญหาในระดับชุมชนท้องถิ่นผนวกกับการบริหารจัดการที่ดีจะช่วยลดปัญหาเหล่านี้ได้

การจ่ายชะกาดเป็นหนึ่งในหลักปฏิบัติ ๕ ประการของศาสนาอิสลามที่มุสลิม
ทุกคนต้องปฏิบัติ

ชะกาดไม่ใช่ศาสนกิจที่แต่ละบุคคลจะปฏิบัติกันเองเหมือนศาสนกิจอื่น
แต่เป็นศาสนกิจที่ต้องทำอย่างเป็นระบบ

ผู้มีสิทธิ์รับชะกาด ประกอบด้วยคน ๘ ประเภทคือ ๑) คนยากจน ๒) คนขัดสน
๓) ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับชะกาด ๔) ผู้มีจิตใจโน้มเอียงสู่อิสลาม ๕) ทาสที่ต้องการไถ่ตนเอง
๖) ผู้มีหนี้สิน ๗) ผู้ที่ปฏิบัติงานในหนทางของพระเจ้า ๘) ผู้เดินทาง

ผลการศึกษาพบว่าหากนำระบบชะกาดมาใช้ให้มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยเหลือคน
จนที่เป็นมุสลิม โดยจัดเก็บในอัตราร้อยละ ๒.๕ ของทรัพย์สิน
ปัญหาความยากจนในหมู่มุสลิมไทยจะลดลงร้อยละ ๒๓.๗๒

ยิ่งเมื่อให้มีการจัดสรรชะกาดที่เก็บได้ในระหว่างพื้นที่ (Resource Allocation)
ซึ่งต้องมืองค์กรชะกาดกลางดูแล ปัญหาความยากจนจะลดลงมากขึ้นเป็นกว่าร้อยละ ๒๔.๕

การช่วยมุสลิมไทย ๗ แสนคนให้หลุดพ้นจากปัญหาความยากจน จะต้องใช้เงิน
เกือบ ๖ พันล้านบาท ทุกปี ซึ่งหมายความว่าแหล่งที่มาของเงินก้อนนี้ต้องมีความ
พอเพียงและมีความยั่งยืน

ช่องทางหนึ่งคือ การจ่ายซะกาตตามหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งหมายความว่าโดยเฉลี่ย
แล้วจะต้องจัดเก็บซะกาตไม่น้อยกว่า ๗๓๐ บาทต่อปี จากมุสลิมไทยแต่ละคน ในขณะที่
มุสลิมไทยมีศักยภาพที่จะจ่ายซะกาตได้มากกว่านี้หลายเท่าตัว และจ่ายได้ทุกปี

ประเด็นการปฏิรูป

ประเด็นหลัก : จัดตั้งองค์กรกลางเพื่อส่งเสริม และดูแลการบริหารจัดการ
กองทุนชะงาดในประเทศไทย

ประเด็นรอง : ให้มีการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนชะงาดทั่วประเทศ
เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น
แก่ผู้ที่จ่ายชะงาด ว่าชะงาดที่จ่ายไปจะถูกกระจายไปยังผู้ที่มีสิทธิได้รับอย่าง
ทั่วถึง

๑. เพื่อส่งเสริมและเปิดโอกาสให้องค์กรหรือชุมชนต่างๆ สามารถจัดตั้งกองทุนชะงาดได้
๒. เพื่อให้มีการจัดการและการบริหารกองทุนชะงาดอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. เพื่อให้สามารถจัดเก็บชะงาดได้เต็มตามศักยภาพ และสามารถจัดสรรชะงาดที่เก็บได้
โดยเกิดประโยชน์สูงสุด

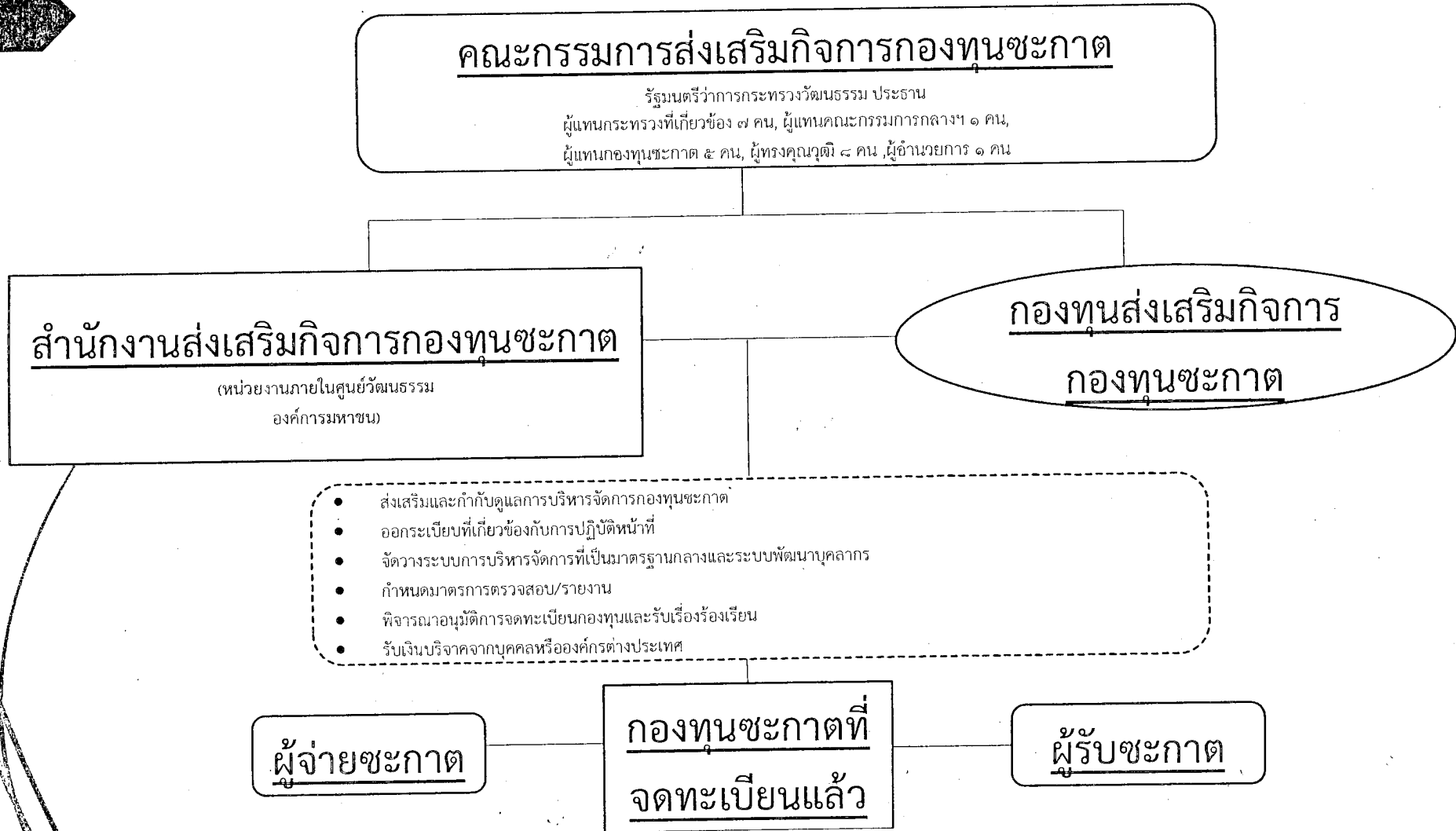
สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์

๑. การแก้ปัญหาความยากจนในมุสลิมไทยโดยหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียวยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร
๒. ระบบชะกาดเป็นหลักปฏิบัติทางศาสนาที่สำคัญที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความยากจนในมุสลิมไทยให้ลดลงได้
๓. ระบบชะกาดจะช่วยลดภาระของภาครัฐในการแก้ปัญหาความยากจนในมุสลิมไทย
๔. การจัดตั้งกองทุนชะกาดในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยต้องการการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสนับสนุนเชิงนโยบาย
๕. ประเทศไทยมีความพร้อมเนื่องจากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาดได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว
๖. การดำเนินงานตามแนวทางนี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้

๑. กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด มีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารกิจการของสำนักงานคณะกรรมการ โดยให้คณะกรรมการ มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการหรือคณะทำงานได้ กำหนดองค์ประชุม อำนาจหน้าที่ คุณสมบัติ และวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการฯ (มาตรา ๘ ถึง มาตรา ๑๕)
๒. กำหนดให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด โดยส่วนหนึ่งของเงินกองทุน ประกอบด้วยเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้ ตามความเหมาะสม และรายได้หรือผลประโยชน์ทั้งหมดให้นำสมทบกองทุน โดยไม่ต้องส่งให้กระทรวงการคลัง (มาตรา ๑๕ ถึง มาตรา ๑๘)
๓. กำหนดให้มีสำนักงานส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาดเป็นหน่วยงานภายในศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือทางด้านการบริหารจัดการและทางการเงินแก่กองทุนชะกาด (มาตรา ๑๙ ถึงมาตรา ๒๒)
๔. กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด มัสยิด มูลนิธิ สมาคม หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สามารถยื่นคำขอจดทะเบียนกองทุนชะกาดต่อสำนักงานฯ ได้ตามความสมัครใจ ซึ่งเมื่อได้จดทะเบียนแล้วให้กองทุนชะกาดมีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา ๒๓)
๕. กำหนดให้มีการบริหารและการจัดการกองทุนชะกาด (มาตรา ๓๑ ถึง มาตรา ๔๑)

แผนภาพที่ ๕ แสดงโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการระบบส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต

องค์ประกอบของคณะกรรมการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ

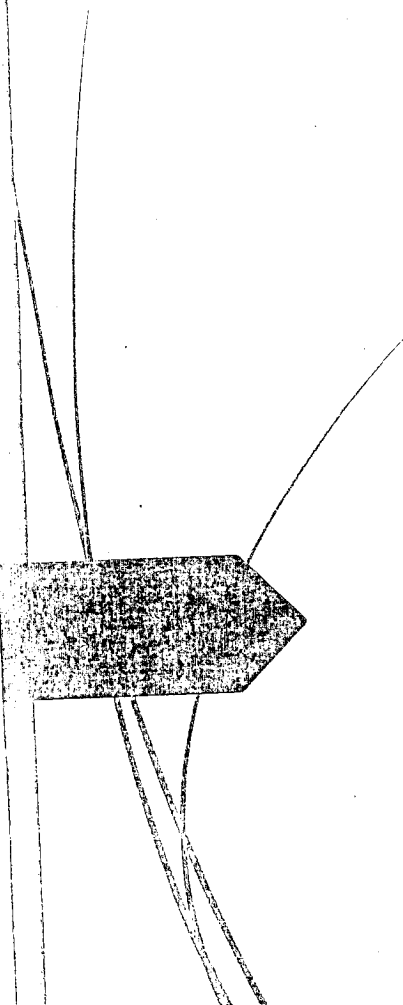
ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกรมการศาสนา ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนศูนย์คุณธรรม(องค์การมหาชน) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และผู้แทนคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

ผู้แทนกองทุนชะกาตที่จดทะเบียนตามมาตรา ๒๓ ตามพระราชบัญญัตินี้ จำนวนห้าคนโดยการเลือกกันเอง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ด้านการเงิน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านละหมาด และด้านศาสนาอิสลามจำนวนสี่คน เป็นกรรมการ

ผู้แทนหน่วยงานซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นคนอาดีล (ผู้มีคุณธรรมตามศาสนบัญญัติ)

เส้นทางการเสนอร่าง พรบ.ส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด

๑. เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาดต่อคณะรัฐมนตรี สมัยรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐
๒. ได้ผ่านการพิจารณากลับกรองของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๐
๓. สมัยของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาด ได้ผ่านการพิจารณาในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในวันพุธที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔
๔. บันทึกเป็นเรื่องที่ประชุมเห็นชอบพิจารณาเป็นวาระหนึ่ง เรื่องด่วนในข้อที่ ๔๙-๕๑
๕. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาดถูกนำออกจากวาระหนึ่งของสภาผู้แทนราษฎร ในสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากไม่มีการยื่นญัตติจาก ครม.
๖. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ขอถอน ร่างพรบ. ออก เนื่องจากไม่พร้อม

หลังการเดินทางที่ยาวไกล

วันนี้ ร่าง พรบ. นี้อยู่ที่สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ร่าง พรบ. นี้ไม่เพียงแต่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนในมุสลิมไทย
แต่จะสามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์กับคนไทยทุกกลุ่มได้ และจะช่วยสร้างเสริม
ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในเวทีโลก